

WEB OF SCIENCE VERİ TABANINDAKİ GIDA NEOFOBİSİ İLE İLGİLİ MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Utku ONGUN^{1*}

ORCID: 0000-0002-0722-6382

Anıl ÖRNEK²

ORCID: 0000-0001-9401-5622

<https://doi.org/10.7460/turar.1563598>

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, bir bireyin yeni veya alışılmadık yiyecekleri deneyimlememe veya bunlardan korktuğu davranışsal durumunu ifade eden gıda neofobisi ile ilgili makalelerin bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinde yaygın olarak kullanılan tarama modeli seçilmiştir. Çalışmanın verileri, Web of Science'ın tüm alanlarında "gıda neofobisi" anahtar kelimesi kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler VOSviewer ve Bibliometrix paket programları kullanılarak analiz edilmiş ve görsel ağ haritaları oluşturulmuştur. Belirli kısıtları karşılayan toplam 565 makale çalışmaya dahil edilmiştir. Sonuçlar, gıda neofobisinin araştırmacıların dikkatini çektiğini ve son yıllarda konuyla ilgili yayın sayısında önemli bir artış olduğunu göstermiştir. 2082 yazar tarafından yazılan 565 makalenin yıllık büyüme oranı %19.98 ve makale başına ortalama atıf sayısı 27.97'dir. Araştırmalarda 1496 adet anahtar kelime kullanıldığı ve sık tekrar eden anahtar kelimelerin "gıda neofobisi", "çocuklar", "neofobi" ve "seçici yeme" olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalar 64 ülke ve 795 kurumdaki araştırmacılar tarafından kaleme alınmıştır. Monica Laureati'nin 24 makale ile lider yazar olduğu, onu 22 makale ile Elena Pagliarini, 15 makale ile Cristina Proserpio, 11 makale ile Jérémie Lafraire ve Stephen Spinelli'nin takip ettiği belirlenmiştir. Wim Verbeke tarafında 2015 yılında yayınlanan "Profiling consumers who are ready to adopt

^{1*} Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yeşilova İsmail Akın Turizm Meslek Yüksekokulu, Otel Lokanta Ve İkram Hizmetleri Bölümü, Burdur, Türkiye, utkuongun@mehmetakif.edu.tr.

² Öğr. Gör., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yeşilova İsmail Akın Turizm Meslek Yüksekokulu, Otel Lokanta Ve İkram Hizmetleri Bölümü, Burdur, Türkiye, aornek@mehmetakif.edu.tr.

Geliş/Submitted: 08.10.2024- **Kabul/ Accepted:** 21.11.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

APA: Ongun, U., Örnek, A. (2025). Web Of Science Veri Tabanındaki Gıda Neofobisi ile İlgili Makalelerin Bibliyometrik Analizi. Turar Turizm ve Araştırma Dergisi, 14 (1), 29-67.

insects as a meat substitute in a Western society” isimli makale 501 atıf almıştır. Araştırmacıların %83.7'sinin yalnızca bir yayın yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Lotka yasasına göre ilgili alandaki literatür yetersiz ve daha fazla geliştirmeye ihtiyaç duyulduğunu gösteriyor.

Anahtar Kelimeler: Biblioshing, Gıda Neofobisi, VOSviewer, Web of Science.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ARTICLES ON FOOD NEOPHOBIA IN THE WEB OF SCIENCE DATABASE

ABSTRACT

The primary objective of this research is to conduct a bibliometric analysis of articles pertaining to food neophobia, which refers to an individual's behavioral state of not experiencing or even fearing new or unfamiliar foods. In this study, the scanning model, which is commonly used in quantitative research methods, was chosen. The data for the study was obtained using the keyword "food neophobia" in all fields of the Web of Science. The obtained data was analyzed using the VOSviewer and Bibliometrix package programs, and visual network maps were generated. A total of 565 articles, which met certain constraints, were included in the study. The results showed that food neophobia has attracted the attention of researchers, and there has been a significant increase in the number of publications on the subject in recent years. The annual growth rate of the 565 articles written by 2082 authors was 19.98%, and the average number of citations per article was 27.97. It was determined that 1496 keywords were used in the research and the most frequently repeated keywords were "food neophobia", "children", "neophobia" and "picky eating". The studies were written by researchers from 64 countries and 795 institutions. It was determined that Monica Laureati was the leading author with 24 articles, followed by Elena Pagliarini with 22 articles, Cristina Proserpio with 15 articles, Jérémie Lafraire and Stephen Spinelli with 11 articles. The article “Profiling consumers who are ready to adopt insects as a meat substitute in a Western society” published by Wim Verbeke in 2015 has received 501 citations. It was found that 83.7% of the researchers made only one publication. According to Lotka's law, the literature in the relevant field was insufficient, indicating a need for further development.

Keyword: Biblioshing, Food Neophobia, VOSviewer, Web of Science.

GİRİŞ

Günümüzde insanlar beslenmeyi sadece hayatta kalmak için bir gereklilik olarak değil, daha çok bir zevk kaynağı olarak görürler. Son yıllarda gastronomi biliminin gelişmesi, insanlığın dikkatini çeken yeni trendlerin, tatların ve pişirme tekniklerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunun sonucunda üreticiler rekabette bir adım öne geçmek için orijinal ürünler yaratmaya eğilimine girmişlerdir. Bu yenilikler ve yeni ürünler çok sayıda nihai tüketicinin ilgisini çekmiş olsa da, tüm tüketiciler tarafından evrensel olarak kabul görmemektedir. İşte tam bu noktada, belirli açılardan yeniliğin antitezini temsil eden gıda neofobisi olgusu devreye girmektedir (Çuhadar, 2024).

Gıda neofobisi, bir kişinin alışık olmadığı veya yeni yiyecekleri tatmaktan, deneyimlemekten kaçındığı hatta korktuğu bir davranışsal özelliktir (Pliner ve Hobden, 1992; Tuorila ve diğerleri 2001; Cooke, 2006; Perry ve diğerleri 2015; Sarin ve diğerleri 2019; Aydın ve Şen Demir, 2024; Çuhadar, 2024). Kısaca gıda neofobisi yabancı yiyecekleri yemeye karşı isteksizlik anlamına gelir (Knaapila, 2007). Bir kişide yiyecek neofobisinin neden ortaya çıktığı ile ilgili olarak henüz tam bir açıklama getirilememiştir. Bu davranış bilinmeyen bir yiyeceğin potansiyel zehrinden sakınmanın bir yolu olarak, yiyecekler hakkında oldukça seçici bazı bireylerin, bir nesilden diğer nesillere aktardığı kalıtsal olduğu bilinmekle birlikte kişilerin yetiştiği çevrenin de bu korkunun oluşmasında bir etken olduğu ifade edilmektedir (Türker ve Akmanoğlu, 2022). Gıda güvencesinin sağlandığı günümüzdeki modern toplumlarda bile bireylerin yaklaşık %35 besinlere karşı seçici bir tutum sergiledikleri görülmektedir (Laureatia, 2018). Gıda neofobisi, dünya genelinde bazı gıda üretim endüstrileri ve pazarları üzerinde olumsuz bir etki yapabilir (Onurlu ve Şener Aslay, 2022). Özellikle bu durum turizm ve gastronomi sektörü için olumsuzluklara sebep olabilir. Turistler, genellikle seyahat ettikleri yerlerin bölgesel mutfaklarını tatmaya ilgi duysalar bile, gıda neofobisi bazen bu deneyimi engelleyebilir (Aydın ve Şen Demir, 2024). Tatil sırasında dışarıda yemek yeme harcamalarının tüm turist harcamalarının üçte biri olduğu düşünüldüğünde (Telfer ve Wall, 2000) gıda neofobisi yüzünden turizm gelirlerinde bir azalma görülebilir.

Bazı araştırmacılar gıda neofobisini Omnivore ikileminden kaynaklı olduğunu ifade etmektedirler (Ceylan ve Akar Şahingöz, 2019). Omnivore ikilemi beslenme gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamak için yeni yiyecek kaynakları bulma arzusuna sahip olmak anlamına gelir ancak, bu çeşitlilik arayışı potansiyel olarak tehlikelidir çünkü bilinmeyen bir yiyecek zehirli olabilir (Fischler, 1990'den aktaran, Laureati ve diğerleri 2015).

Gıda neofobisi bireylerin gıda tercihlerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Genellikle geleneksel ve hayvansal yemeklere olan eğilim azalmaktadır. Ayrıca gıda neofobisinin bazı sebze ve meyvelerin tüketimini de olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Costa, 2020; Aydın ve Şen Demir, 2024). Ayrıca gıda neofobisi olan bireylerin diyetleri sınırlı çeşitliliğe sahiptir. Bu bireyler daha az vitamin buna karşın daha fazla şeker tüketirler. Gıda neofobisi, zayıf beslenmenin potansiyel bir belirleyicisi olarak kabul edilir (Hazley, 2022).

Gıda neofobisi ile ilgili literatürde oldukça fazla yayın mevcuttur ve farklı alanlarla dikkatleri üzerine çeken güncel bir konudur (Çuhadar, 2024). Ancak ulusal literatürde VOSviewer programı vasıtasıyla gıda neofobisi ile alakalı iki tane çalışmaya rastlanılmıştır. Bunlardan biri Aydın ve Şen Demir'in (2024) çalışmasıdır. Bu çalışma özellikle gıda neofobisini turizm perspektifinden değerlendirilmesine odaklanarak, 380 araştırma başlıklarında "food" ve "neophobia" anahtar kelimelerini içeren çalışmaların VOSviewer programı vasıtasıyla bibliyometrik analizi yapılmıştır. Diğeri ise Çuhadar'ın (2024) çalışmasıdır. Çuhadar (2024) çalışmasında, 1043 doküman ile tüm alanlarda "food neophobia" anahtar kelimesini içeren çalışmaların VOSviewer programı vasıtasıyla bibliyometrik analizini yapmış ve gıda neofobisi ile ilgili yapılan araştırmaların haritası çıkarıp, eğilimin ne yönde olduğunu saptamaya çalışmıştır. Bu çalışmada ise, Web of Science'de tüm alanlarda "food neophobia" anahtar kelimesini içeren ve belli kısıtlamalar neticesinde elde edilen 565 doküman VOSviewer ve Bibliometrix (Biblioshing) programları vasıtasıyla görsel ağ haritalaması yapılmış ve yayın eğilimlerinin ne yönde olduğunu saptamaya çalışılmıştır. Çalışma Çuhadar'ın (2024) çalışmasıyla aynı planlanmıştır. Bu araştırmada VOSviewer programı ile birlikte Biblioshing programı kullanılmıştır. Çalışma gıda neofobisi konusunda yayınlanmış makalelerin bu iki program ile bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir.

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Gıda Neofobisi

Dünya genelinde hızla değişen ekonomik yapı ve sosyal yaşam insanların beslenme modellerini etkilemektedir. Beslenme modellerinde yer alacak gıda tercihleri, insanların yemek yeme şekillerini ve yaşam kalitelerini etkileme potansiyeline sahip bir olgu olduğundan bilimsel çalışmaların ilgi odağı haline gelmektedir (Finistrella ve diğerleri 2024). Geleneksel ve endüstriyel anlamda gıda üretimi ve gıda ürünlerini işlemede yenilikçi yaklaşımların uygulanması genellikle olumlu bir durum olarak kabul edilse de gıda alanında yenilik söz konusu olduğunda görüş farklılıkları ortaya çıkmaktadır (Rabadán ve Bernabéu, 2021).

İnsanlar, gıda alanında karşılaşacağı yenilikçi yaklaşımlara doğası gereği ön yargılı yaklaşabilmektedir. Genel anlamda değerlendirildiğinde yeni yiyecekleri deneme konusunda her insan temkinli ve seçici davranışlar sergileyebilmektedir, ancak gıda neofobisi olan bireyler söz konusu olduğunda temkinli yaklaşım ve seçicilik kaçınılmazdır. Bu durum, insanların yemek yeme alışkanlıklarını ve öğünlerindeki çeşitliliği sınırlandırarak beslenme düzeni açısından olumsuzluklara sebep olmaktadır (Siddiqui ve diğerleri 2022). Yiyecek tüketimi ile ilgili kararların karmaşık yapısı göz önüne alındığında, son zamanlarda araştırılan konulardan biri, bazı insanların yeni veya alışılmadık yiyeceklerle karşı gösterdiği yaklaşım, yani neofobi olarak bilinen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Barrena ve Sánchez, 2013; Aqueveque, 2015).

Gıda neofobisi, daha önce deneyimlenmemiş gıda ürünlerini tüketmeye karşı isteksizlik ve denemekten kaçınma şeklinde bir tutum olarak tanımlanmaktadır. Neofobik davranışların temelinde daha önce tadılmamış gıda ürünlerine karşı kalıcı bir isteksizlik, korku, öncekinden farklı tatları ve kıvam, renk, şekil gibi bilinmeyen yapısal özellikleri kabul edememedir (Dovey ve diğerleri, 2008; Lobos ve Januszewicz, 2019). Gıda neofobisi, anlamlandırması oldukça güç olan karmaşık bir durum olup değiştirilmesi pek de mümkün olmayan bir özelliktir. Bu durumun hem genetik hem de bazı çevresel faktörlerin etkisiyle şekillendiği ve tetiklendiği bilinmektedir (Karaağaç ve Bellikci, 2023). Genel olarak bakıldığında, gıda neofobisinin üç temel nedeni vardır. Bunlar, gıda ürününün tat, koku, görünüş gibi duyuşsal nitelikleri sebebiyle iğrenme, bir gıdayı yemenin olumsuz sonuçlarından korkma veya sağlık açısından tehlike algılama, gıdanın doğası veya kökeni fikrinden kaynaklanan iğrenmedir (Giordano ve diğerleri 2018).

Gıda neofobisinin belirleyicisi olarak yaş, cinsiyet, genetik faktörler, dini inanış ve çevresel etkiler gibi pek çok değişkenden söz etmek mümkündür. Diğer durumlara nazaran gıda neofobisi ve yaş arasında daha net bir bağ olup, daha önce deneyimlenmemiş ve ilk kez tanışılan yiyeceklerle karşı kaçınma davranışının iki ile altı yaşları arasında ortaya çıktığı ve maksimum seviyelere ulaştığı bilinmektedir (Tuorila ve Mustonen, 2010; Blissett ve Fogel, 2013; Demattè ve diğerleri 2014). Gıda neofobisi, bazı kültürel nedenlere bağlı olarak da değişebilmektedir. Farklı kültürlerde büyüyen bireyler, sosyal çevrelerinden ve aile büyüklerinden çeşitli yemek alışkanlıklarını gözlemleyerek büyümektedir. Örneğin, bazı böcek ve kurt türlerinin yaygın olarak tüketilmediği Batılı Ülke kültürlerinde, insanlar bu tüketim ürünlerini tanımadıkları için onları denemekte çekimser tavırlar gösterebilmektedir. Ancak, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın bazı bölgelerinde yenilebilir böcek türleri geleneksel mutfak kültürünün bir

parçası olduğundan, bu bölgelerde genellikle kabul edilmekte ve insanlar bu tür yiyecekleri denemeye daha açık olabilmektedir (Hartmann ve diğerleri 2015; La Barbera ve diğerleri 2018; Jensen ve Lieberoth, 2019; White ve diğerleri 2023).

1.2. Bibliyometrik Analiz

VOSviewer (Van Eck ve Waltman, 2010) ve Bibliometrix (Biblioshing) R paket (Aria ve Cuccuullo, 2017) program yazılımlarının var olması ve Scopus, Web of Science gibi bilimsel veri tabanlarının ilerlemesi, bulunabilirlikleri ve erişilebilirliklerinin olması nedeniyle son yıllarda bibliyometrik analiz büyük bir popülerlik kazanmıştır (Donthu, 2021).

Bibliyometrik bir araştırma, akademik literatürdeki üretkenliği ve büyümeyi ve bir disiplinin yapısını ortaya koyan ve değerlendiren ve bu etkileri tüm disiplinlere uygulayabilen nicel bir yöntemdir (Andres, 2009; Yang ve Xiu, 2023; Ongun, 2023). Belli bir bilim alanındaki araştırmaların incelenmesi ve belli aralıklarla tekrar etmesi önemlidir. Çünkü araştırmalar bize geleceğe yönelik bir fikir edinmemize olanak sunar. İşte bu noktada bibliyometrik araştırmalar mevcut durumu ve var olan boşlukları tespit etmekte ve sonraki çalışmalara yön gösterilebilmektedir. Ayrıca araştırmacılara fikir vermekte, bilimsel birikimin artmasına ve çeşitlenmesine olanak sunmaktadır (Al, 2008; Al ve Soydal, 2012; Baytok, 2019).

Bibliyometrik analiz, çoğunlukla bilimsel yayınlara niceliksel analiz uygulayan ve bilimin dinamiklerini keşfetmek için güçlü bir araç sunan metodolojik bir yaklaşımdır. Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürdeki kalıpları, eğilimleri ve ağları analiz ederek, belirli bir çalışma alanındaki en etkili konulara, dergilere, yazarlara ve bölgelere ilişkin veriler sağlar (Ahmed, 2023). Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma alanındaki bilginin haritalanmasını ve genişletilmesini sağlamanın yanı sıra, yayıncılar, yazarlar ve kurumlar arasındaki bağlantıları da gösterir (Matorevhu, 2024). Özellikle, yayınlanan makale sayısı ve alıntılar, bibliyometrik analizin temel iki göstergeleri olarak öne çıkmaktadır (Yusop ve diğerleri 2020).

Bibliyometrik araştırma, bibliyografik veriler üzerinde niceliksel ve istatistiksel tekniklerin uygulanmasını içeren sistematik literatür incelemelerinin bir çeşididir (Mukherjee ve diğerleri 2022; Özkan, 2023). Bibliyometrik analiz sayesinde yayıncıları; alınan alıntı sayısı, yazar adı, dergi adı, ülkeler (veya bölgeler) menşei, kurumların adı, makale türleri ve araştırma alanları gibi özelliklerine göre gruplandırmak mümkündür. Bibliyometrik analiz, sayısal ilişkiler, trendler, yazarlar, sosyal ağlar, iş birliklerini dikkate alarak araştırılan bir tematik alanda ve konuda bilimsel açıdan güvenilir bir sonuç çıkarılmasını mümkün kılacak bir yöntemdir (Al ve Tonta, 2004; Aslancı, 2022). Bilim insanları, makale ve dergi performansında ortaya çıkan

eğilimleri, iş birliği modellerini, araştırma bileşenlerini ortaya çıkarmak ve mevcut literatürde belirli bir alanın entelektüel yapısını keşfetmek için bibliyometrik analizi kullanırlar. Bibliyometrik analizdeki veriler genellikle büyük ve nesnel niteliktedir, ancak yorumları genellikle öznel değerlendirmelere dayanır (Donthu, 2021).

Bibliyometrik analizde verinin, görsel haritalama ve ağ analizinin gerçekleştirilmesi için VOSviewer ve Bibliometrix paket programları kullanılabilir (Yılmaz ve Şahin Yılmaz, 2023). VOSviewer ve Bibliometrix paket programları ücretsizdir. VOSviewer literatür taraması yoluyla elde edilen verileri görselleştirerek veri madenciliği oluşturan bir yazılımdır (Burkut, 2023). Bibliyometrik analizlerde Web of Science, Scopus, Dimensions, Google Akademik, Lens ve PubMed gibi pek çok veri tabanlarından erişim sağlamak mümkündür (Moral Munoz ve diğerleri 2020; Ongun, 2023). VOSviewer ve Bibliometrix paket programları sayesinde yazarların, araştırma enstitü ve/veya kuruluşlarının, üniversitelerin ve ülkelerin bilimsel çalışmalarını detaylı bir şekilde incelemek mümkündür (Merigo ve Yang, 2017). Ayrıca program sayesinde terimler, yayımlar, kurumlar, anahtar kelimeler, dergiler ve yazarlarla ilgili ağlar oluşturmak da mümkündür (Perianes-Rodriguez ve diğerleri 2016).

VOSviewer ve Bibliometrix paket programlarında; atıf ağı analizi (doküman, kaynak, yazar, kurum, ülke), bibliyografik eşleştirme (doküman, kaynak, yazar kurum, ülke), ortak atıf analizi (atıf yapılan referanslar, kaynaklar, yazarlar), ortak kavram birlikteliği (anahtar sözcükler, özet) analizi ve ortak yazarlık (yazarlar, kurumlar, ülkeler) analizi olmak üzere beş farklı alternatif uygulama bulunmaktadır. Araştırmacı bu programlarda yer alan analiz türleri ile analiz birimlerinden faydalanarak, tercihlerine göre ağ haritaları oluşturur ve yorumlama yapar (Zupic ve Čater, 2015; Ongun, 2023).

2.YÖNTEM

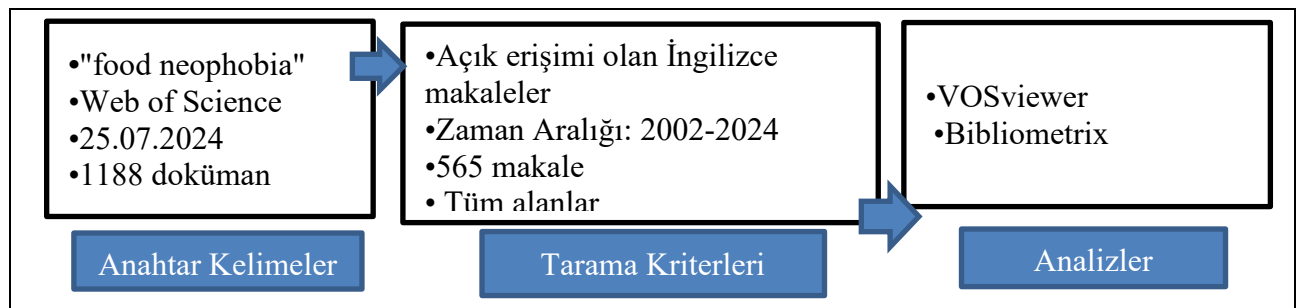
Gıda neofobisi üzerine yapılan araştırmalar, hem teorik hem de pratik açılarından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, güncel literatürün derlenmesi, gıda neofobisi ile ilgili mevcut eğilimlerin ve değişimlerin anlaşılmasına katkı sağlar. Ayrıca, gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler geliştirmek için de önemli bir zemin oluşturur (Çuhadar, 2024). Bu bağlamda araştırmanın amacı gıda neofobisi konusunda yayınlanmış makalelerin bibliyometrik özelliklerini araştırmak ve bu özellikler için ağ haritaları oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda tüm dünyada saygın ve kapsamlı bir akademik/bilimsel veri tabanı olarak kabul gören Web of Science veri tabanındaki gıda neofobisi konulu çalışmalar araştırma kapsamında incelenmiştir. Tablo ve Şekillerin oluşturulmasında Microsoft Excel kullanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda görsel

haritalama ve ağ (düğüm) analizleri, çevrimiçi VOSviewer ve Bibliometrix R paket programının Biblioshing arayüzü aracılığı ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmadaki verilerin Web of Science'dan tercih edilme sebepleri vardır. Bunların başında birinci olarak; Web of Science akademisyenler tarafından kabul edilmiş olup güvenilir bir veri tabanı olmasıdır. İkinci sebep olarak ise, farklı disiplinlere ait dokümanlara erişim sağlaması ve diğer veri tabanlarına kıyasla ilk sırada tercih edilmesidir. Üçüncü sebep ise, etki faktörü yüksek bilimsel atıf endekslerini kapsayan (Goodman ve Deis, 2005; Çuhadar, 2022; Ongun, 2023; Çuhadar, 2024) ve bibliyografik bilgilere erişim sağlayan (Fang ve diğerleri 2018) bir veri tabanı olmasıdır. Ayrıca Web of science'deki yayın içeriği genel olarak sosyal bilimlere odaklanmıştır ve daha ayrıntılı bilgi vermektedir (Gaberli, 2023).

Web of Science'den elde edilen veriler Excel, VOSviewer ve Bibliometrix (Biblioshing) R paket programları yardımıyla analiz edilmiştir. Bibliyometrik analizlerin yapılabildiği bu programlar ücretsizdir. Bu programlar, araştırmaların bibliyometrik özelliklerini ve görsel ağ haritalamalarına olanak sağlayan programlardır.

Bu çalışmada nicel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen tarama modeli (Yıldırım ve Şimşek, 2021) tercih edilmiştir. Çalışmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmaktadır. Gıda neofobisi araştırmalarının yıllara, atıf sayısına, en fazla atıf sayına sahip yayınlar ve yazarları, çalışma alanları, yayınlandığı dergiler, yayınlayan kurumlar ve ülkeler, üçlü alan birlikteliği, yazar birlikteliği, en çok kullanılan anahtar kelimeler ve birliktelikleri, yazarların bilimsel üretkenlik dağılımları ve yayıncıların kullandıkları kelimelerin tematik harita dağılımlarının nasıl olduğu sorularına cevap aranmaktadır. Çalışmada ikincil veri kaynaklar kullanılmıştır. İkincil veri kaynaklarının kullanılması nedeniyle etik kurul iznine gerek duyulmamıştır.

Diyagram 1. Çalışmanın Akış Diyagramı

Çalışmanın akış diyagramı Ongun'un (2023) çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur. Gıda neofobisi ile literatürde Çuhadar (2024) ve Aydın ve Şen Demir'in (2024) çalışmalarına rastlanılmıştır. Bu çalışmalar incelenmiş, veri setlerinin ve analiz yöntemlerinin farklı olması

nedeniyle bu çalışma planlanmıştır. Çalışma, ulusal yazında Gıda neofobisi ile ilgili çalışmalarını VOSviewer ve Bibliometrix (Biblioshing) programları ile kapsamlı bir şekilde inceleyen ve görsel olarak haritalandıran girişimlerden biri olmasından dolayı önem arz etmektedir.

3. BULGULAR VE ANALİZ

Gıda neofobisi ile alakalı yayınlanan araştırmalarla ilgili Web of Science veri tabanı üzerinden elde edilen verilere yönelik bulgular incelenmiş ve sonuçlara ilişkin genel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Çalışma Web of Science veri tabanında yer alan gıda neofobisi konulu makalelerden elde edilmiştir. Veriler Web of Science veri tabanından 25 Temmuz 2024 tarihinde “food neophobia” kelimesinin tüm alanlarda taranması neticesinde elde edilmiştir. İngilizce “food neophobia” şeklinde arama neticesinde 1188 yayına ulaşılmıştır. Araştırmaların sınırlandırılması amaçlanmıştır bu nedenle öncelikle açık erişimi olanlar tercih edilmiştir. Buradaki amaç elde edilecek tüm araştırmalara ulaşmaktır. Açık erişim kısıtlaması sonucunda 646 araştırma elde edilmiştir. Dil geçerliliğinin sağlanması açısından İngilizce dilinde yazılan araştırmalar seçilmiştir. Araştırmalarda sadece İngilizce dilinin seçilmesi, İngilizcenin akademik dünyada uluslararası bir bilim dili olarak kabul görmesinden kaynaklanmıştır. Kısıtlamalar sonucunda 565 araştırma değerlendirmeye alınmıştır. Veriler incelendiğinde, 2002-2024 yılları arasında 565 makale 2082 yazar tarafından kaleme alındığı tespit edilmiştir. Bu makaleler 181 farklı dergide yayınlanmıştır. 64 ülke ve 795 kurum yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmalarda toplam 1496 anahtar kelime kullanılmıştır. Yazar başına düşen yayın sayısı yaklaşık olarak 0.271 makale başına düşen yazar sayısı ise yaklaşık olarak 3.685 olarak belirlendi.

Tablo 1. Bulguların Genel Özellikleri

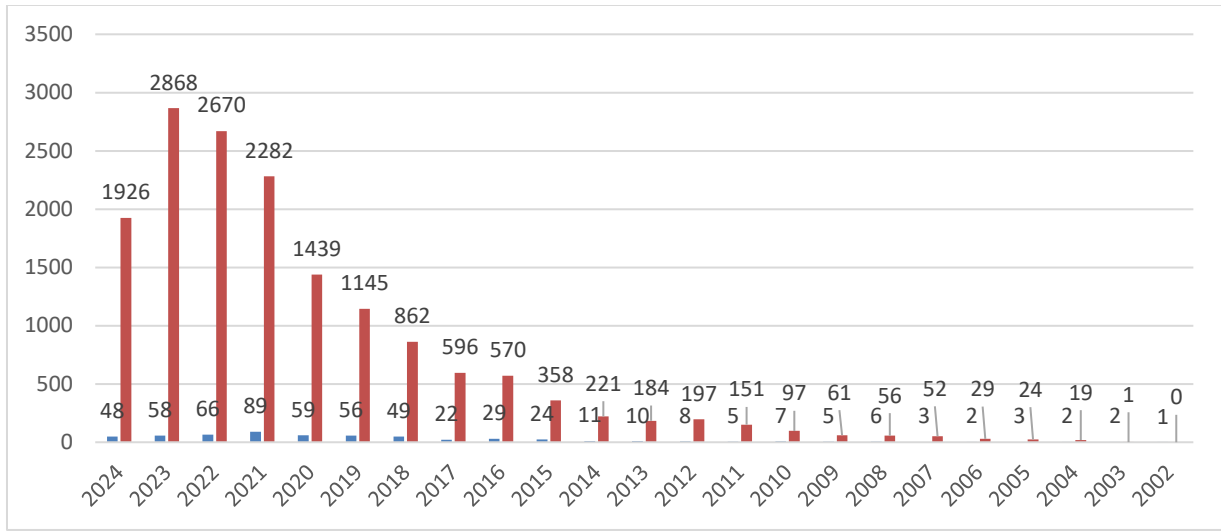
Yayın Dönemi	2002-2024
Toplam Makale Sayısı	565
Toplam Atıf Sayısı	15808
Toplam Yazar Sayısı	2082
Toplam Dergi Sayısı	181
Toplam Kurum Sayısı	795
Toplam Ülke Sayısı	64
Toplam Anahtar Kelime Sayısı	1496

Gıda neofobisi konusundaki yayınlar Web of Science veri tabanında tüm alanlar kısmında İngilizcesi “food neophobia” kelimesiyle arama yapıldığında 2002-2024 (Temmuz 25) tarihine kadar 1188 yayına ulaşılmıştır. Bu yayınlar belli kısıtlamalar (sadece açık erişimi ve İngilizce dilinde yazılan makaleler) sonucunda 565 yayın analize alınmıştır. Tablo 2’de Web of Science veri tabanında 2002-2024 yılları arasında yayın, atıf sayıları ve yüzdeleri verilmiştir.

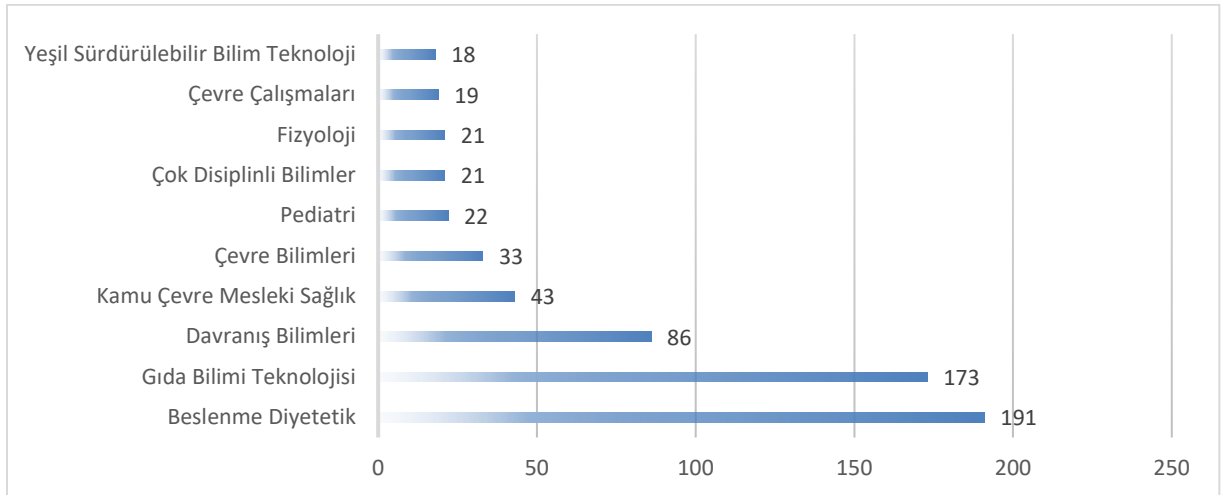
Tablo 2. Gıda Neofobisi Araştırmalarının Yayın, Atıf Sayıları ve Yüzdeleri (2002-2024)

Yıllar	Yayın sayısı (n)	Yüzde (%)	Yıllar	Atıf sayısı (n)	Yüzde (%)
2024	48	8.496	2024	1926	12.185
2023	58	10.265	2023	2868	18.143
2022	66	11.681	2022	2670	16.891
2021	89	15.752	2021	2282	14.437
2020	59	10.442	2020	1439	9.114
2019	56	9.912	2019	1145	7.244
2018	49	8.673	2018	862	5.454
2017	22	3.894	2017	596	3.771
2016	29	5.133	2016	570	3.607
2015	24	4.248	2015	358	2.228
2014	11	1.947	2014	221	1.398
2013	10	1.770	2013	184	1.165
2012	8	1.416	2012	197	1.246
2011	5	0.885	2011	151	0.955
2010	7	1.239	2010	97	0.615
2009	5	0.885	2009	61	0.387
2008	6	1.062	2008	56	0.365
2007	3	0.531	2007	52	0.330
2006	2	0.354	2006	29	0.184
2005	3	0.531	2005	24	0.153
2004	2	0.354	2004	19	0.121
2003	2	0.354	2003	1	0.007
2002	1	0.177	2002	0	0.000
Toplam	565	100	Toplam	15808	100

Web of Science veri tabanında 2002-2024 yılları arasındaki makaleleri gösteren Tablo 2 ve Şekil 1 incelendiğinde konuyla ilgili makalelerin 2002 yılından itibaren bir artış trendi içerisine girmiştir. 2014 yılından sonra artış hızı bir yıl öncesine göre iki kattan daha fazla artmıştır. 2021 yılında 89 makale (%15,752) ile en fazla makalenin yayımlandığı görülmektedir. Makalelerin yaklaşık olarak %88, 50'si son on yılda yapılmıştır. İlk atıf 2003 yılında gerçekleşmiştir. Atıf sayısını ise yıllar itibarıyla sürekli olarak bir artışta olduğu görülmektedir. 2023 yılı atıf sayısının (2868 atıf, %18,143) en yüksek olduğu yıldır (Tablo 2 ve Şekil 1). İlk makalenin yapıldığı 2002 yılından bugüne kadar 23 yıl boyunca ortalama yıllık yaklaşık olarak 24.565 yayın ve 687.304 atıf sayısı elde edilmiştir.

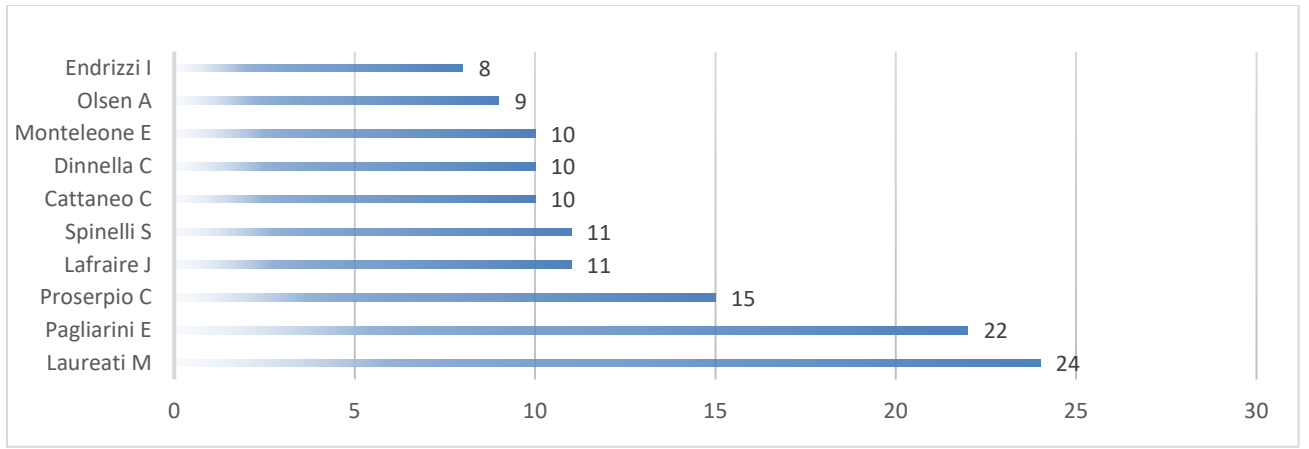

Şekil 1. Gıda Neofobisi Araştırmalarının 2002-2024 Yılları Arasındaki Yayın ve Atıf Sayıları

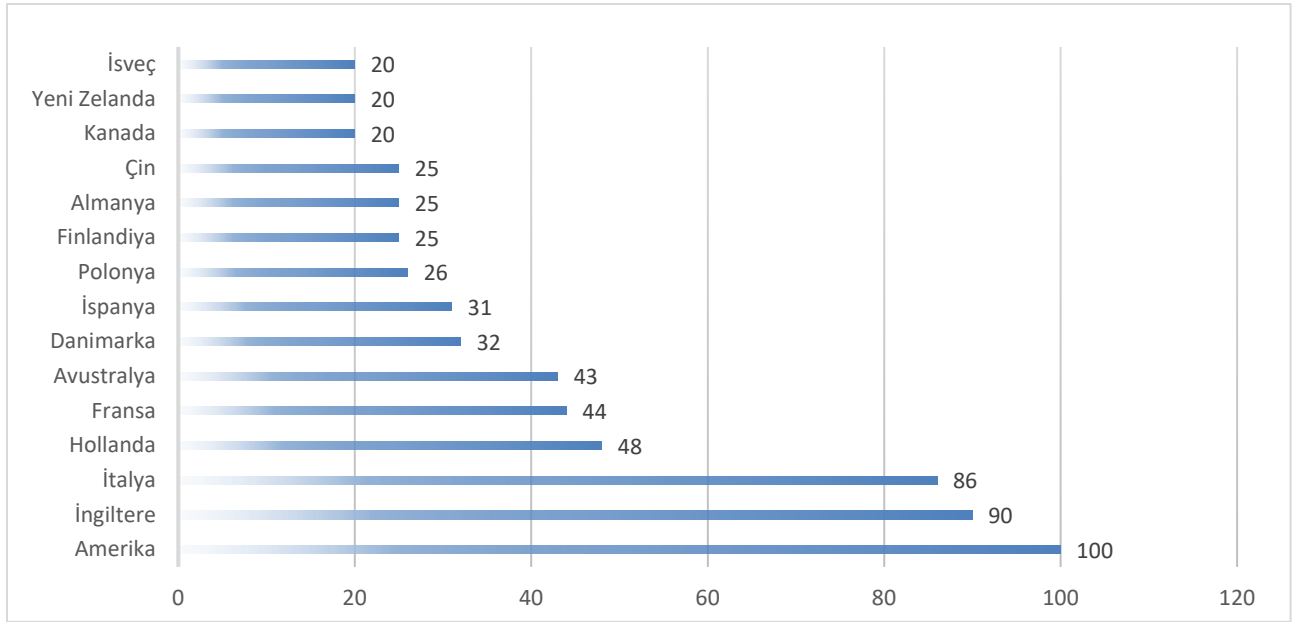
Şekil 2. Gıda Neofobisi Araştırmaların Kategorileri

Şekil 2 incelendiğinde Web of Science veri tabanında en fazla yayın oranı Beslenme Diyetetik kategorisinde 191 makale ve %33.805 olarak görülmektedir. Gıda Bilimi ve Teknolojisi 173 makale ve %30.619 ile ikinci sırada gelmektedir. Davranış Çevre Bilimleri 86 makale ve %15.221 ile üçüncü sırada gelmektedir. Kamu Çevre Mesleki Sağlık 43 yayın ve %7.611 ile dördüncü ve Çevre Bilimleri 33 makale ve %5.841 ile beşinci sıradadır. Altıncı sırada ise, Pediatri 22 yayın ve %3.894 ile gelmektedir. Çevre Çalışmaları ve Fizyoloji kategorilerinde eşit sayıda 21 yayın ve %3.717 ile yedinci ve sekizinci sırada bulunmaktadır. Çevre Çalışmaları 19 makale ve %3.363 ile dokuzuncu ve Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknoloji kategorisinde 18 makale ve %3.186 ile onuncu sırada bulunmaktadır.

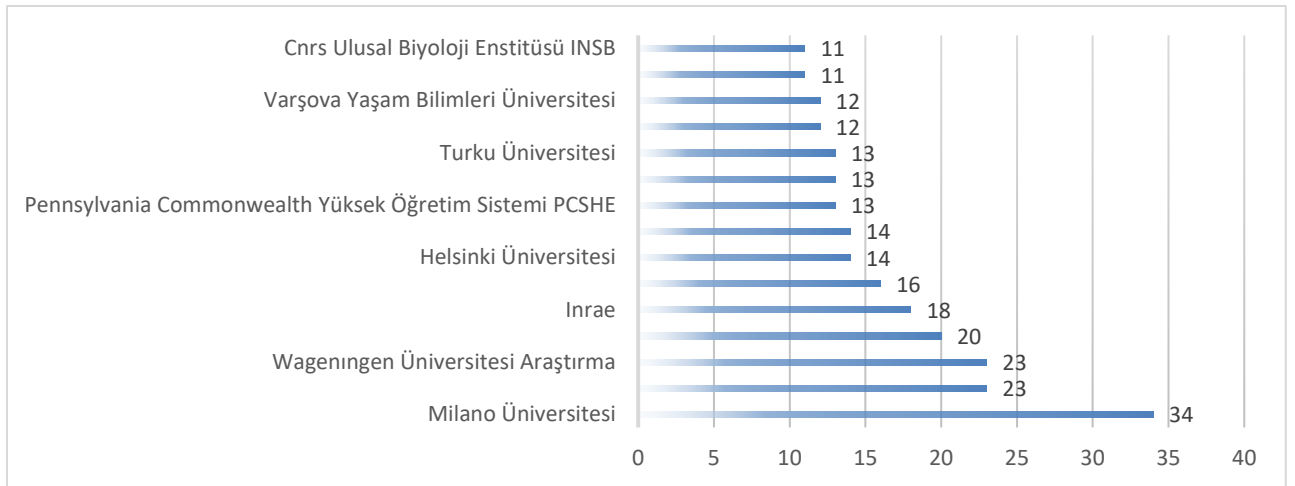
Şekil 3. Gıda Neofobisi Araştırmalarına En Fazla Katkısı Sağlayan Yazarlar

Web of Science veri tabanında gıda neofobisi konusunda en fazla makale yazarak katkı sağlayan yazarlar Şekil 3’de verilmiştir. 565 makale içerisinde **Monica** Laureati 24 makale ve %4.248 birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada 22 makale ve %3.894 ile Elena Pagliarini gelmektedir. **Cristina** Proserpio 15 makale ve %2.655 ile üçüncü sıradadır. Dördüncü ve beşinci sırayı 11 makale ve %1.947 ile katkı sağlayan Jérémie Lafraire ve Stephen Spinelli gelmektedir. 10 makale ve %1.770 ile sırasıyla Cristina Cattaneo, Caterina Dinnella ve Erminio Monteleone gelmektedir. Dokuzuncu sırada ise, dokuz yayın ve %1.593 ile Olsen gelmektedir. Sonuncu yani onuncu sırada da sekiz makale ve %1.416 ile Endrizzi’dir.

Şekil 4. Gıda Neofobisi Araştırmalarına En Fazla Katkı Sağlayan Ülkeler

Web of Science veri tabanında gıda neofobisi konusunda en fazla katkı sağlayan ülkeler Şekil 4’de verilmiştir. En fazla katkı sağlayan 100 makale ile Amerika birinci sırada yer almaktadır. Amerika’yı sırasıyla İngiltere (90), İtalya (86), Hollanda (48), Fransa (44), Avusturya (43), Danimarka (32), İspanya (31), Polonya (26), Finlandiya, Almanya, Çin (25) ve Kanada, Yeni Zelanda, İsveç (20) makale ile takip etmektedir.

Şekil 5. Gıda Neofobisi Araştırmalarına En Fazla Katkı Sağlayan Kurum

Şekil 5 incelendiğinde, konuyla alakalı yayınlanan makale sayısına göre en iyi 15 kurumu göstermektedir. Listenin başında en çok makaleyle Milano Üniversitesi (34), ardından sırasıyla; Merkezi Ulusal de la Recherche Scientifique CNRS (23), Wageningen Üniversitesi Araştırma (23), Kopenhag Üniversitesi (20), Inrae (18), Floransa Üniversitesi (16), Helsinki Üniversitesi

(14), Londra Üniversitesi (13), Pennsylvania Commonwealth Yüksek Öğretim Sistemi PCSHE (13), Londra Üniversite Koleji (13), Turku Üniversitesi (13), Kuzey Karolina Üniversitesi (12), Varşova Yaşam Bilimleri Üniversitesi (12), Aston Üniversitesi (11) ve Cnrs Ulusal Biyoloji Enstitüsü INSB (11) gelmektedir.

Tablo 3. Gıda Neofobisi Araştırmalarının Endekslere Göre Dağılımı

Web of Science Endeksi	Sayı	Yüzde
Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)	484	85.664
Social Sciences Citation Index (SSCI)	256	45.310
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	41	7.257
Conference Proceedings Citation Index – Science (CPCI-S)	5	0.885
Book Citation Index – Social Sciences ve Humanities (BKCI-SSH)	2	0.354
Book Citation Index – Science (BKCI-S)	2	0.354
Conference Proceedings Citation Index – Social Science ve Humanities (CPCI-SSH)	1	0.177

Web of Science veri tabanındaki makalelerin endekslere göre dağılımı Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) 484 makale ve %85.664, Social Sciences Citation Index (SSCI) 256 makale ve %45.310, Emerging Sources Citation Index (ESCI) 41 makale ve %7.257, Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S) beş makale ve %0.885, Book Citation Index-Social Sciences ve Humanities (BKCI-SSH) iki yayın ve %0.354, Book Citation Index-Science (BKCI-S) iki makale ve %0.354, Conference Proceedings Citation Index-Social Science ve Humanities (CPCI-SSH) bir makale ve %0.177 şeklindedir (Tablo 3).

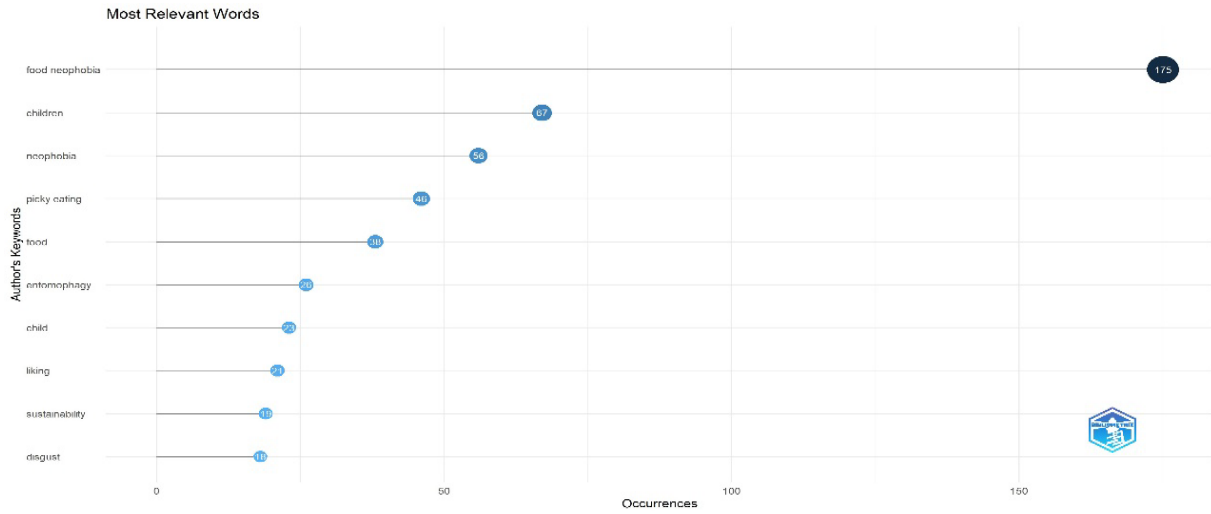
Tablo 4. Gıda Neofobisi Araştırmalarında En Çok Atıf Alan Makalelerin Listesi

Yazar	Yıl	Başlık	Atıf
Verbeke	2015	Profiling consumers who are ready to adopt insects as a meat substitute in a Western society	501
Kim ve diğerleri	2009	Building a model of local food consumption on trips and holidays: A grounded theory approach	424
Onwezen ve diğerleri	2021	A systematic review on consumer acceptance of alternative proteins: Pulses, algae, insects, plant-based meat alternatives, and cultured meat	409

Cooke ve diğerleri	2004	Demographic, familial and trait predictors of fruit and vegetable consumption by pre-school children	402
Galloway ve diğerleri	2003	Predictors and consequences of food neophobia and pickiness in young girls	321
Galloway ve diğerleri	2005	Parental pressure, dietary patterns, and weight status among girls who are “picky eaters”	296
Bryant ve diğerleri	2019	A Survey of Consumer Perceptions of Plant-Based and Clean Meat in the USA, India, and China	262
Kim ve diğerleri	2010	The relationships between food-related personality traits, satisfaction, and loyalty among visitors attending food events and festivals	202
Cooke ve diğerleri	2006	Food neophobia and mealtime food consumption in 4-5 year old children	189
Tuorila ve Hartmann	2020	Consumer responses to novel and unfamiliar foods	184

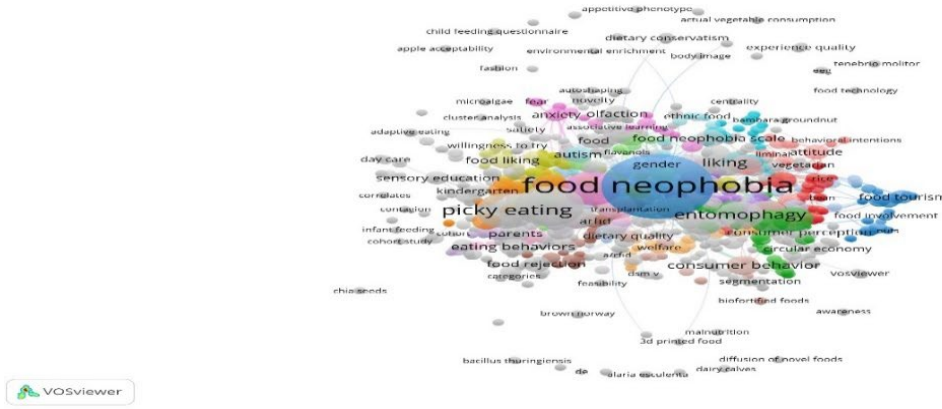
Tablo 4’e göre en çok atıf alan araştırmacılar ve yayınları verilmiştir. 501 atıf ile Verbeke’nin (2015) çalışması, geleneksel et tüketiminin yaygın olduğu Batı toplumunda tüketicilerin et yerine böcekleri benimsemeye hazır olup olmadığını araştırdı. 424 atıf ile Kim ve diğerlerinin (2009) çalışması, destinasyonlarda yerel yiyecek ve içeceklerin tüketimini etkileyen faktörler incelenmiştir. 409 atıf ile Onwezen ve diğerleri (2021) çalışması, geniş bir yelpazedeki alternatif proteinlerin kabulünün itici güçlerine dair güncel ve derinlemesine bir genel bakış açısı ortaya koydu. 402 atıf ile Cooke ve diğerleri (2004) çalışması, çocuklarda meyve ve sebze yeme alışkanlığına demografik özellikler, ebeveyn beslenme uygulamaları ve kişilik özellikleri alanlarındaki potansiyel öngörücü değişkenlerin katkısını inceledi. 321 atıf ile Galloway ve diğerleri (2003) çalışması, gıda neofobisi ve seçiciliğin okul çağındaki kızlarda düşük sebze tüketimine katkıda bulunup bulunmadığını ve neofobi ve seçicilik için belirgin öngörücüler olup olmadığını değerlendirdi. 296 atıf ile Galloway ve diğerleri (2005) çalışması, annelerin meyve ve sebze tüketiminin ve annelerin kızları 7 yaşındayken beslenme alanında baskı kullanımının, kızları 9 yaşındayken seçici yeme ve diyet alımını öngörüp öngörmediğini belirlemek ve seçici ve seçici olmayan tüketicilerde diyet ve kilo durumunu inceledi. 262 atıf ile Bryant ve diğerleri (2019) çalışması, Amerika, Hindistan ve Çin’de temiz et kabulü ile alakalı bir anket gerçekleştirdi. 202 atıf ile Kim ve diğerleri (2010) çalışması, yiyeceklerle ilgili kişilik özellikleri kavramını turizm sektöründe uyguladı ve kişilik, memnuniyet ve sadakat

arasındaki ilişkileri belirledi. 189 atıf ile Cooke ve diğerleri (2006) çalışması, neofobinin doğal yemek zamanı durumlarında bu yiyecek türlerinin daha az tüketilmesiyle ilişkili olup olmadığını saptadı. 184 atıf ile Tuorila ve Hartmann (2020) çalışması, iki yeni gıda trendini (et alternatifleri ve sağlık ve refah ürünleri) sundu. Yeni gıdaları başarılı bir şekilde piyasaya sürmenin, ürün algısı ve reddetme veya kabulü belirleyen tüketici özellikleri hakkında derin bir anlayış gerektirdiği sonucuna vardılar. Web of science veri tabanından alınan veriler VOSviewer ve Bibliometrix R paket programlarına aktarılarak yazarların en çok kullandıkları kelimelerin görselleştirilmiş ağ haritası oluşturulmuştur.

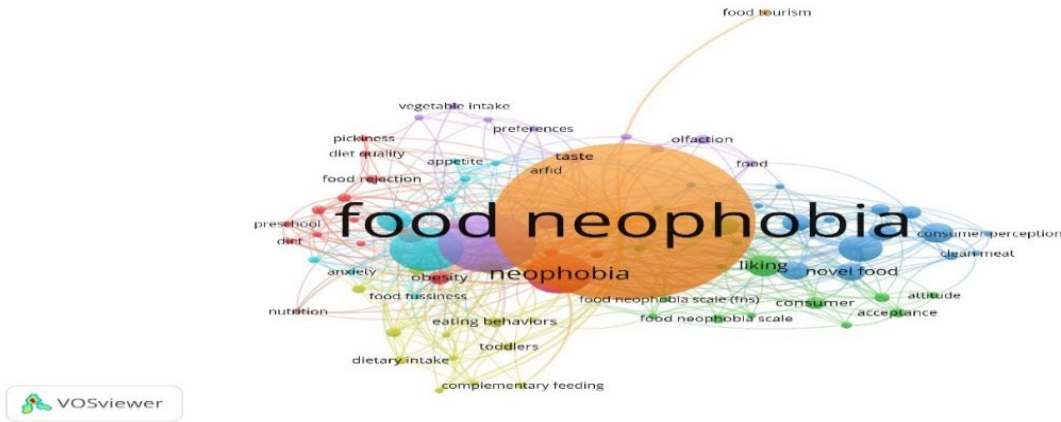
Şekil 6. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Yazarların En Çok Kullandıkları 10 Anahtar Kelime

Şekil 6'da Web of Science veri tabanındaki makalelerde yazarların en çok birlikte kullandıkları 10 kelime verilmiştir. Buna göre en fazla gıda neofobisi (175), çocuklar (67), neofobi (56), seçici yeme (46), gıda (38), entomofaji (26), çocuk (23), sevmeye (21), sürdürülebilirlik (19) ve iğrenme (18) kelimeleri kullanılmıştır.

Şekil 7. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Yazarların En Çok Birlikte Kullandıkları Anahtar Kelimelerin İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-1496)

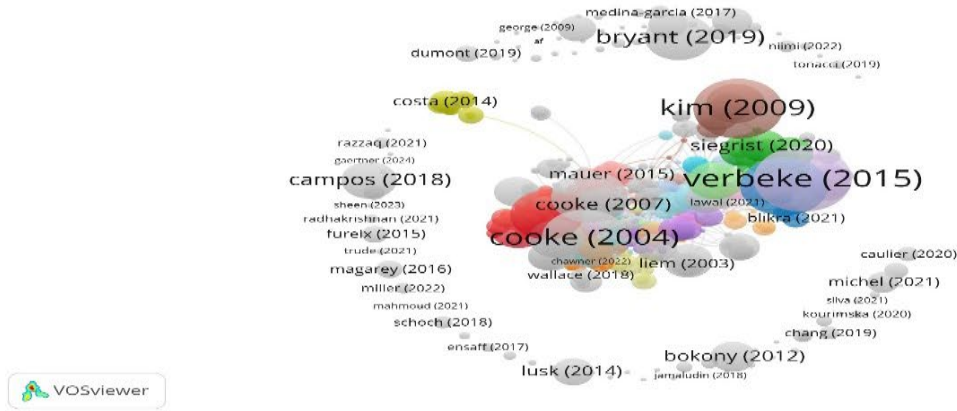
Web of Science veri tabanındaki makalelerde yazarlar tarafından en çok birlikte kullandıkları anahtar kelimelerin ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-1496) Şekil 7’de verilmiştir. Anahtar kelimelerin tekrarlama birlikteliği 1496 anahtar kelime, en az 1 kez tekrarlanan kelime birliktelik görselinde, 91 küme, 6330 bağlantı gücü ve 6890 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir.

Şekil 8. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Yazarların En Çok Birlikte Kullandıkları Anahtar Kelimelerin İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-85).

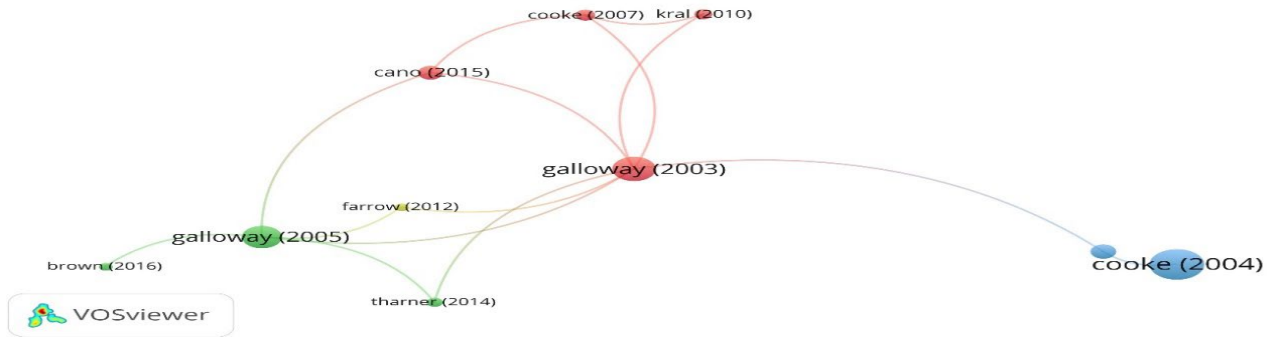
Web of Science veri tabanındaki makalelerde yazarlar tarafından en çok birlikte kullandıkları anahtar kelimelerin ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-85) Şekil 8’de verilmiştir. 1496 anahtar kelime için bir kısıtlama yapılmıştır. Anahtar kelimelerin tekrarlama birlikteliği için en az 5 kez tekrarlanan kelime için 85 birliktelik görseli, 8 küme, 496 bağlantı gücü ve 842 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Bu ilişki ağlarında yazarlar tarafından en fazla kullanılan kelimenin dairesi daha büyük görülmektedir. Ayrıca birbirleriyle ilişkili

çalışmalar renklerle ayrıştırılmıştır ve yoğunluk görselleştirmesi analizinde ağ şemalarına ait renk kümeleri belirgin bir şekilde oluşmuştur (Burkut, 2023).

Şekil 9. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yayın İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-565)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin atıf ve yayın ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-565) Şekil 9’da verilmiştir. Makalelerde en az sıfır atıf birlikteliği için 565 makale birlikteliği, 127 küme ve 1339 bağlantı gücü tespit edilmiştir.

Şekil 10. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yayın İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-10)

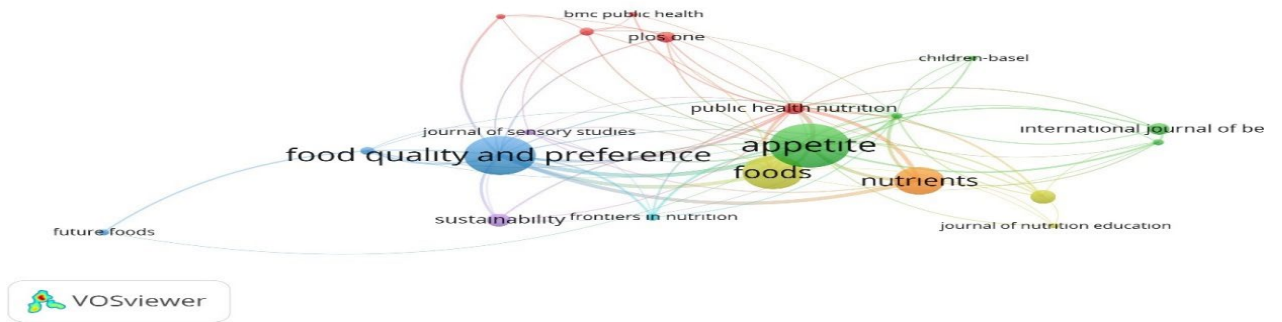
Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış atıf ve yayın ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-10) Şekil 10’da verilmiştir. Makalelerde en az 100 atıf birlikteliği için 33 makale birlikteliği tespit edilmiştir. Ancak 10 makale birlikteliği görselleştirilmiştir. 10 makale dört küme ve 14 bağlantı gücü tespit edilmiştir. Kırmızı renkteki birinci kümede; Cano (2015), Cooke (2007), Galloway (2003) ve Kral (2010) yer almaktadır. Yeşil renkteki ikinci kümede; Brown (2016), Galloway (2005) ve Tharner (2014) yer almaktadır. Mavi renkteki üçüncü kümede; Cooke (2004) ve Cooke (2006) yer almaktadır. Sarı renkteki dördüncü kümede

Farrow (2012) yer almaktadır. Renkler kelimenin ait olduğu kümeyi göstermektedir. Kelimenin önemi dairesinin (dügümümün) büyüklüğü ile belirlenmekte ve kelimelerin renklerinin ataması ise ait oldukları küme ile bağlantılı olmaktadır. Kelimeler birbirine yakınsa aralarındaki ilişkinin güçlü, uzaksa aralarında yeterli ilişkinin olmadığını anlamına gelmektedir (Boyacıoğlu ve Elmas, 2022).

Şekil 11. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yayınlandığı Kaynak İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-181)

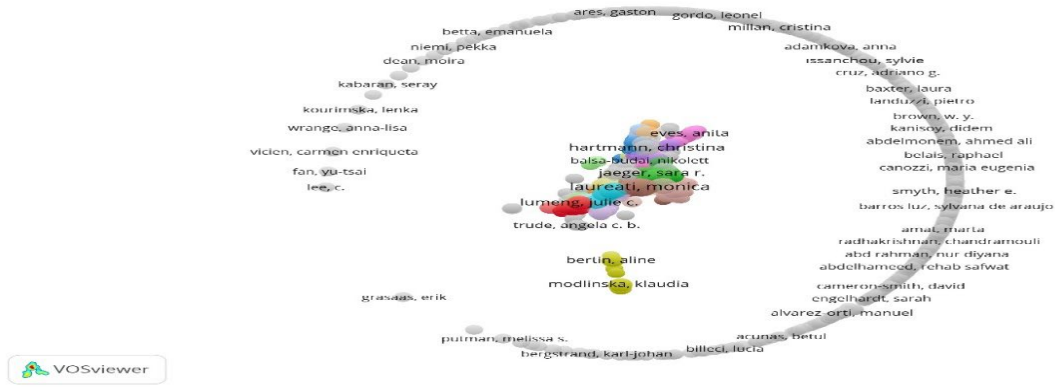
Web of Science veri tabanındaki makalelerin atıf ve yayın ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-181) Şekil 11’de verilmiştir. Makalelere en az bir kaynak ve sıfır atıf birlikteliği için 181 kaynak tespit edilmiştir. 181 kaynak birliktelik ağ görseli, 54 küme, 522 bağlantı gücü ve 1224 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir.

Şekil 12. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yayınlandığı Kaynak İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-20)

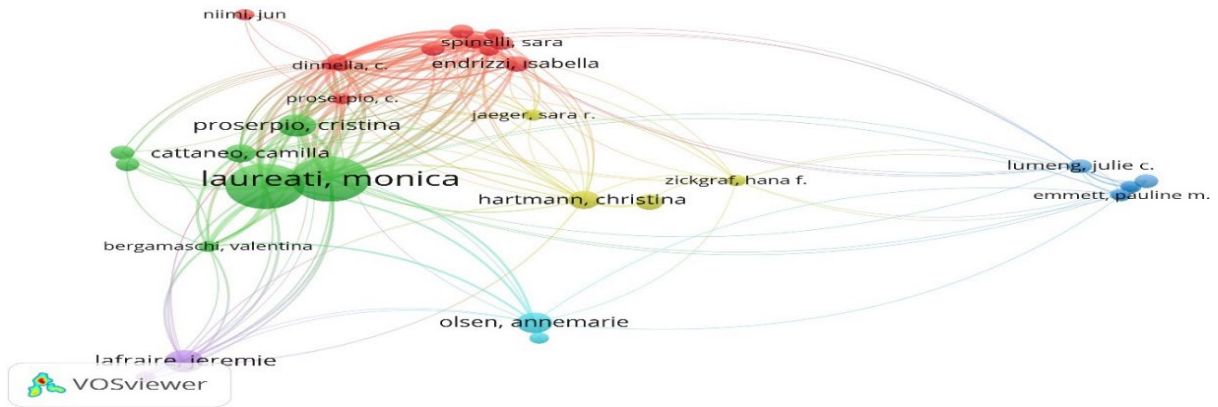
Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış atıf ve kaynak ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-20) Şekil 12’de verilmiştir. Makalelerde en az 5 kaynak ve en az 5 atıf kısıtlılığında 181 kaynaktan 20 kaynak birlikteliği tespit edilmiştir. 20 kaynak birliktelik ağ görseli, 7 küme, 75 bağlantı gücü ve 488 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Buna

göre en fazla atıf alan, yeşil renkteki Appetite (66 doküman ve 2292 atıf) ve mavi renkteki Food Quality and Preference (57 doküman ve 1993 atıf) dergilerdir. Daha sonra sırasıyla International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity (13 doküman ve 760 atıf) Public Health Nutrition (13 doküman ve 688 atıf) ve Foods (47 doküman ve 569 atıf) dergileri gelmektedir. En az atıf alanlar en zayıf ağı oluşturmaktadırlar.

Şekil 13. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yazar İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-2082)

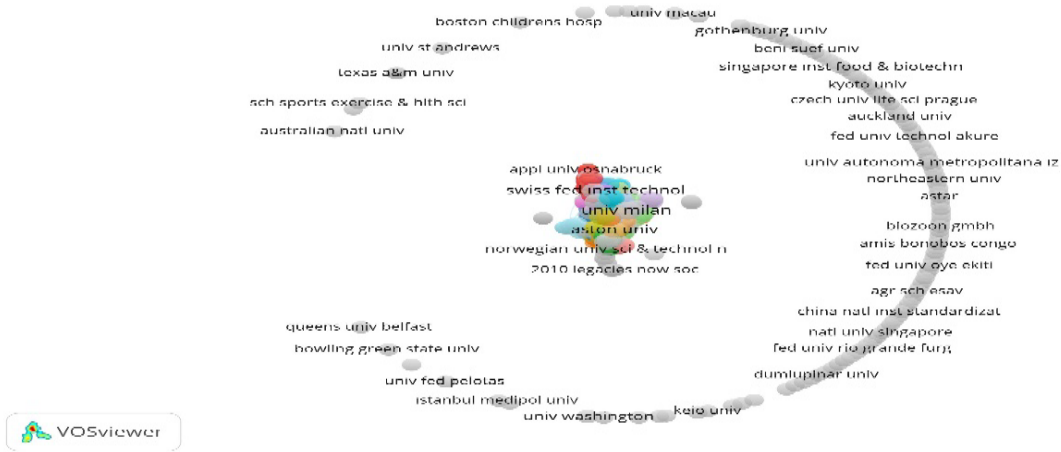
Web of Science veri tabanındaki makalelerin atıf ve yazar ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-2082) Şekil 13’de verilmiştir. Makalelerde en az 1 dokümanı ve sıfır atıf için 2082 yazar birlikteliği tespit edilmiştir. 2082 yazar birliktelik ağ görseli, 398 küme, 26224 bağlantı gücü ve 33821 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir.

Şekil 14. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Yayınlandığı Kaynak İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-34)

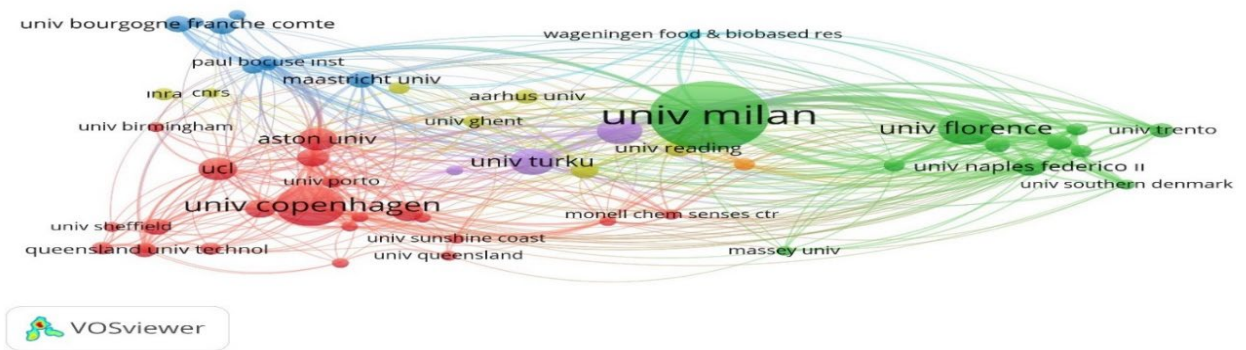
Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış atıf ve yazar ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-34) Şekil 14’de verilmiştir. Atıf ve yazar birlikteliği için 2082 yazar tespit edilmiştir. En az 5 dokümanı ve en az 5 atıf birlikteliği kısıtlamasında 34 yazar

tespit edilmiştir. 34 yazar birliktelik ağ görseli için, 6 küme, 228 bağlantı gücü ve 1267 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Buna göre yeşil renkteki kümede Monica Laureati (719 atıf), yeşil renkteki kümede Ella Pagliarini (719 atıf) ve sarı renkteki kümede Christina Hartmann (610 atıf) görülmektedir.

Şekil 15. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Kurum İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-795)

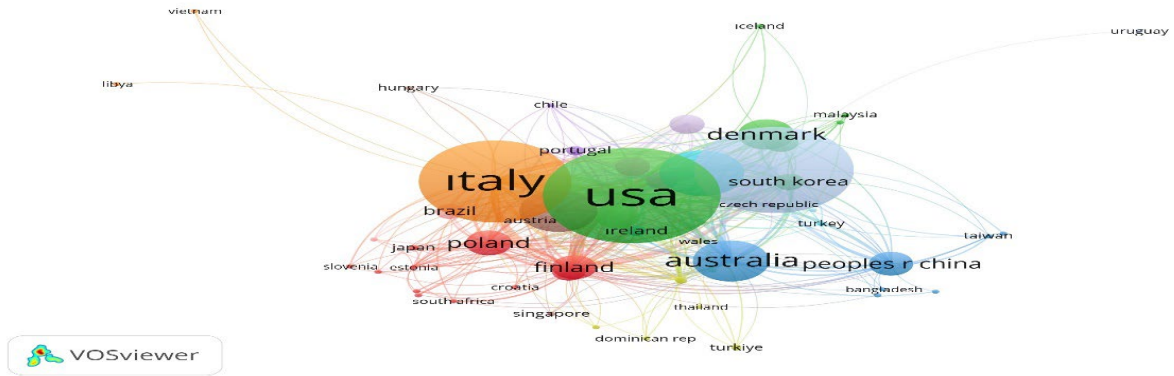
Web of Science veri tabanındaki makalelerin atıf ve kurum ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-795) Şekil 15’de verilmiştir. Makalelerde en az 1 dokümanı ve sıfır atıf için 795 kurum birlikteliği tespit edilmiştir. 795 kurum birliktelik ağ görseli, 153 küme 6107 bağlantı gücü ve 9232 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir.

Şekil 16. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Kurum İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-53)

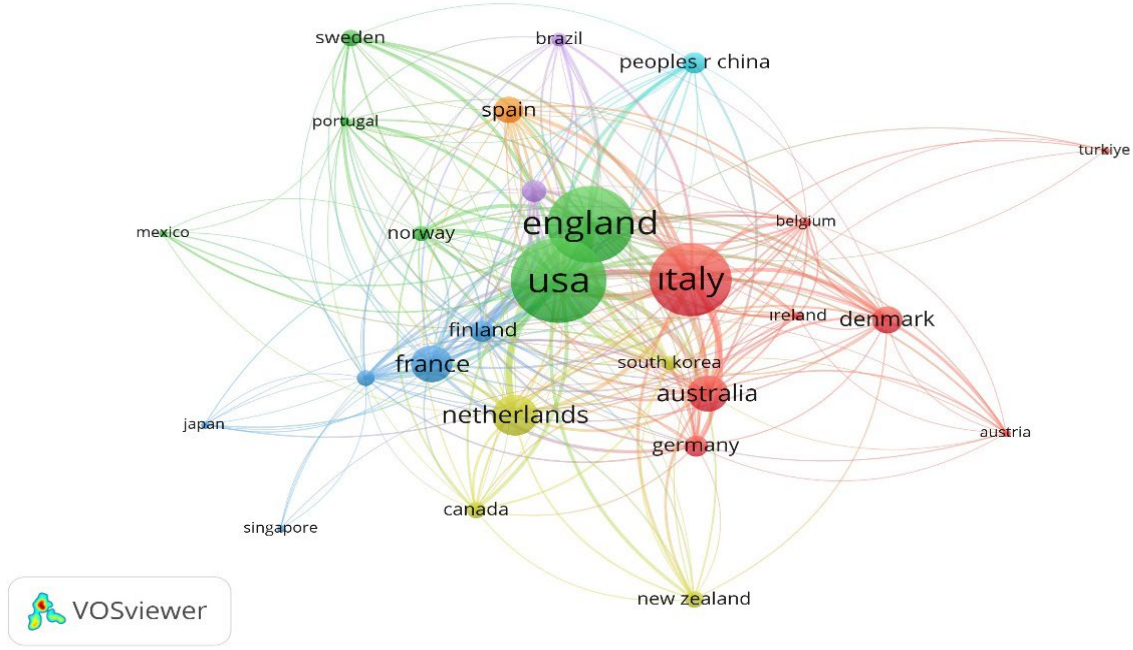
Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış atıf ve yazar ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-53) Şekil 16’da verilmiştir. Atıf ve yazar birlikteliği için 795

kurum tespit edilmiştir. En az 5 dokümanı ve en az 5 atıf kısıtlamasında 53 kurum birlikteliği tespit edilmiştir. 53 kurum birliktelik ağ görseli için, 7 küme, 228 bağlantı gücü ve 1267 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Buna göre yeşil renkteki kümede Milan Üniversitesi (34 doküman ve 1154 atıf), kırmızı renkteki kümede UCL (11 doküman ve 1006 atıf), Surrey Üniversitesi (beş doküman ve 868 atıf) ve Penn Eyalet Üniversitesi (dokuz doküman 787 atıf) görülmektedir. Ayrıca sarı renkteki kümede ise Ghent Üniversitesi (altı doküman ve 660 atıf) görülmüştür.

Şekil 17. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Ülke/Bölge İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-64/56)

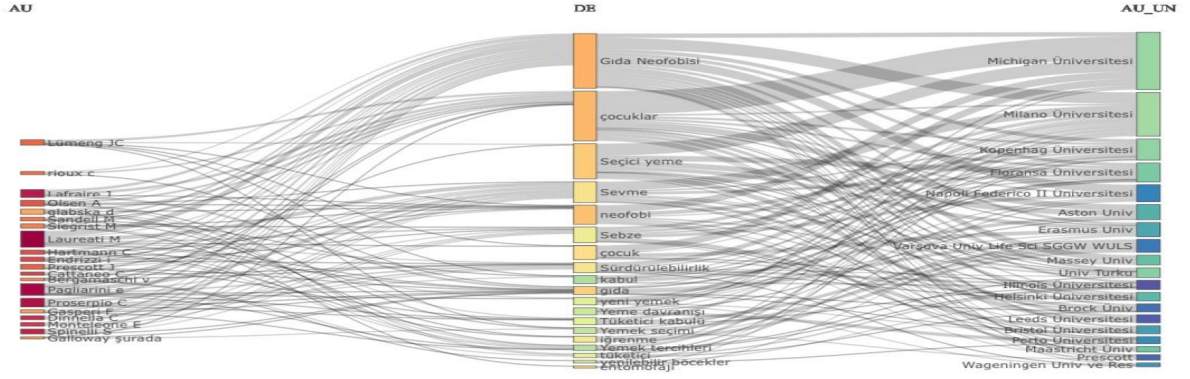
Web of Science veri tabanındaki makalelerin atıf ve ülke/bölge ilişkisini gösteren görselleştirilmiş ağ haritası (1-64/56) Şekil 17’de verilmiştir. Makalelerde en az 1 dokümanı ve sıfır atıf için 64 ülke/bölge birlikteliği tespit edilmiştir. 64 ülke/bölge kendi içinde kısıtlama yapılarak 56 ülke/bölge birlikteliği ağ görseli oluşturulmuştur. 56 ülke/bölge, 16 küme 406 bağlantı gücü ve 2288 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir.

Şekil 18. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Atıf ve Ülke/Bölge İlişkilerini Gösteren Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1-27)

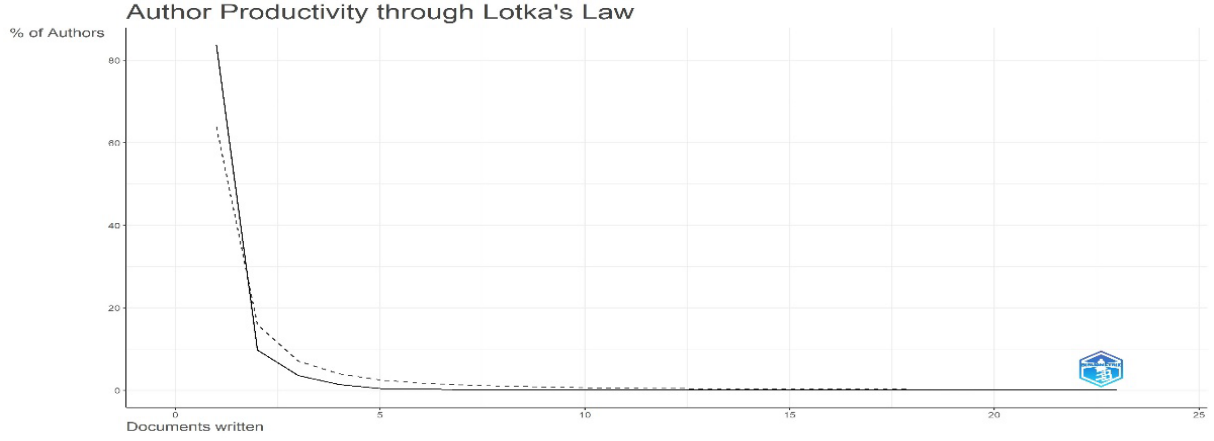
Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış atıf ve ülke/bölge ilişkisinin görselleştirilmiş ağ haritası (1-27) Şekil 18’de verilmiştir. Atıf ve ülke/bölge birlikteliği için 64 ülke/bölge tespit edilmiştir. En az 5 dokümanı ve en az 5 atıf kısıtlamasında 64 ülke/bölge birlikteliğinden 27 ülke/bölge tespit edilmiştir. 27 ülke/bölge birliktelik ağ görseli için, 7 küme, 244 bağlantı gücü ve 2036 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Buna göre yeşil renkteki kümede Amerika (100 doküman ve 3893 atıf) ve İngiltere (90 doküman ve 3832 atıf) ile ilk iki sıradadırlar. Kırmızı renkteki kümede İtalya (86 doküman ve 2075 atıf) ve Avustralya (43 doküman ve 1069 atıf) yer almaktadır. Ayrıca sarı renkteki kümede Hollanda (48 doküman ve 1706 atıf) görülmektedir.

Tablo 5. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Yazar, Anahtar Kelimeler ve Kurum İlişkilerini Gösteren Üç Alan Grafiği

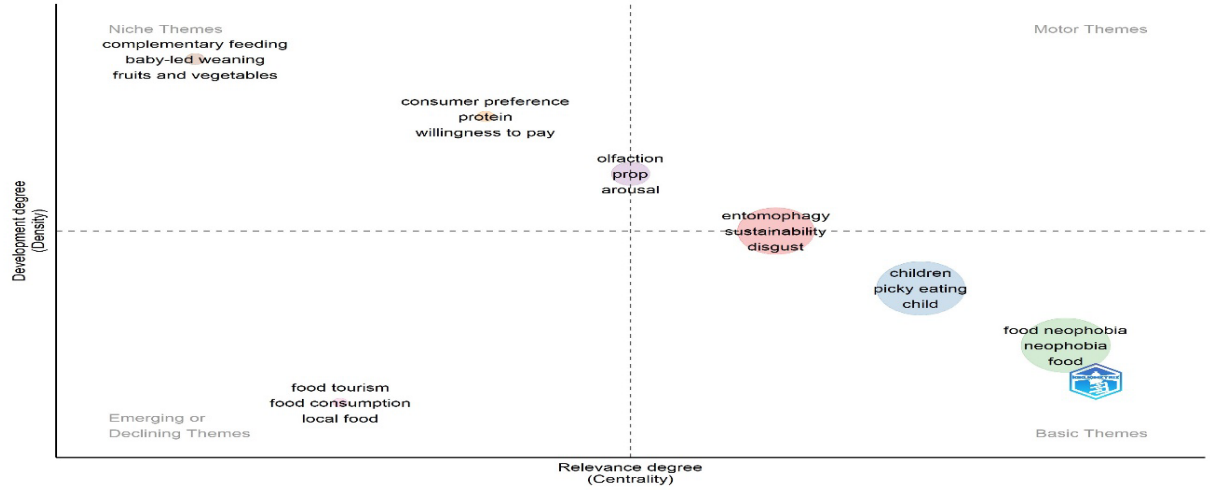
20 yazar, 20 anahtar kelime ve 20 kurumun ilişkisini gösteren üç alan grafiği Tablo 5’de verilmiştir. Tabloda yer alan üç alan grafiğinin orta bölümünde en sık kullanılan 20 anahtar kelime yer almaktadır. En sık kullanılan anahtar kelimelerin; gıda neofobisi, çocuklar, seçici yeme, sevme, neofobi, gıda, yeme davranışı, çocuk, sebze, sürdürülebilirlik, iğrenme, tüketici, tüketici kabulü, yenilebilir böcek, yemek tercihleri, yeni yemek, yemek seçimi, kabul ve entomoloji olduğu görülmektedir. Yazarlar tarafından en sıklıkla kullanılan anahtar kelimesi gıda neofobisi, çocuklar ve sevme kelimeleri ağırlıklı olarak tekrarlanmıştır. Üç alan grafiğinin sağ bölümünde en çok katkı sağlayan 20 kurum yer almıştır. En çok katkı sağlayan Michigan ve Milona Üniversitesidir. Çocuklar ve seçici yeme kelimeleri ile Michigan Üniversitesi arasındaki ilişki en güçlüsüdür. Gıda neofobisi ile ise çoğu kurum tarafından güçlü bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir.

Lotka yasası, bir alana yönelik tek yayınlara katkı yapan araştırmacıların tüm yayınlara oranının %60, iki yayınlara katkı yapan araştırmacıların tek yayınlara katkı yapanlara oranının $1/n^2$ ($1/4$), üç yayınlara katkı yapanların oranının $1/n^2$ ($1/9$) şeklinde olması gerektiğini öngörmektedir (Lotka, 1926; Arıcı ve Pelit, 2021). Başka bir ifadeyle, tüm katkıda bulunan yazarlar arasında tek bir katkısı olan yazarların oranı en fazla %60 olmalıdır (Güler, 2023). Yatay eksen yazarların ürettikleri makale sayısını dikey eksen ise yüzdelerini göstermektedir.

Şekil 19. Lotka Yasasına Göre Bilimsel Üretkenlik Dağılımı

Lotka yasasına göre bilimsel üretkenlik dağılımı Şekil 19’da gösterilmektedir. Şekil incelendiğinde, gıda neofobisi makalesi yapan araştırmacıların %83,7’si sadece bir makale yaptığı, iki makale yapan yazarların oranının %9,8 olduğu, üç makale yapan yazarların oranı %3,6 ve dört makale yapan yazarların oranı %1,4 olduğu görülmektedir. Geri kalan yaklaşık %1,5’lik kısımda ise araştırmacıların alana ilişkin 5 ile 23 arasında çalışma yayımlandığı görülmektedir. Bu çalışmaları Lotka yasasına göre değerlendirildiğimizde ilgili alan yazının yetersiz ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

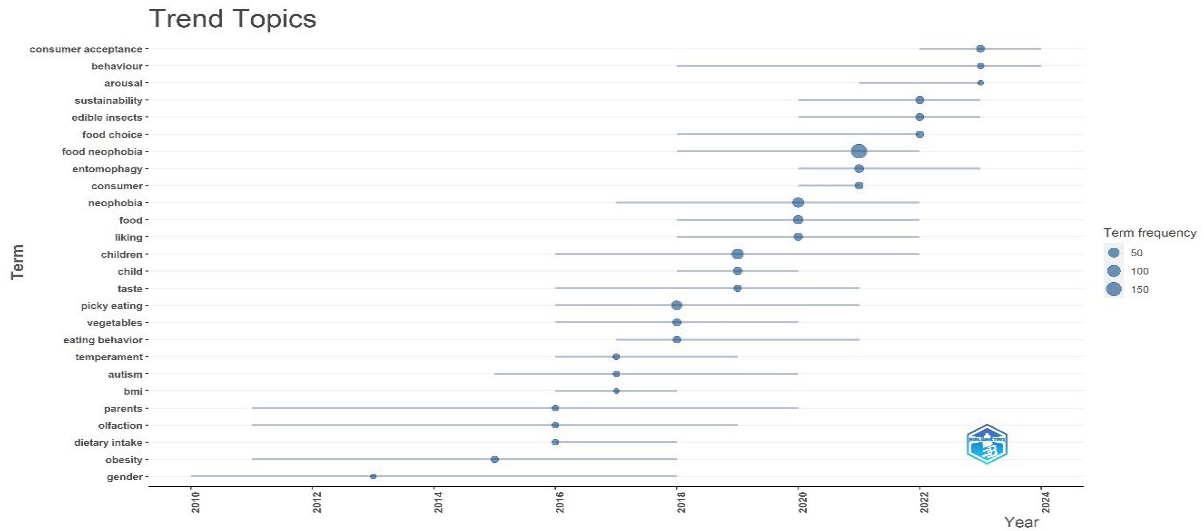

Şekil 20. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Yazarın, Anahtar Kelimelerinde Oluşan Tematik Harita

Şekil 20’de yazarların anahtar kelimelerini araştırma alanlarının alaka düzeyine ve gelişmişlik derecesine göre gruplandırılan tematik bir haritayı göstermektedir. Tematik harita, araştırma temalarını anlamak için sezgisel bir çizimden oluşur ve dört kadrana ayrılır. Bunlar; motor temalar, temel temalar, ortaya çıkan veya azalan temalar ve niş temalardır (Seçilmiş ve Sarı,

2023; Yay, 2022). Bu çalışmada; gıda neofobisi, neofobi, gıda, çocuklar, seçici yemek, iğrenme ve sürdürülebilirlik temel temalar olarak kabul edilir. Bu temalar araştırma açısından önemlidir ancak geliştirilmemiş temalardır. Tamamlayıcı beslenme, bebek liderliğinde süttten kesme, meyve ve sebzeleri, tüketim tercihi, protein ve ödeme istekliliği konularının son derece gelişmiş ve niş tema olduğunu vurgulamaktadır. Yeme turizmi, gıda tüketimi ve yerel yemekler ise gelişmekte olan ve azalan temalar olarak görülmektedir. Koku alma, pervanesi, uyarılma entomoloji ve sürdürülebilir konuları motor temanın birleşiminde görülmektedir. Bu terimler hem önemli hem de niş temalar olmasına karşın hala araştırmaya ve analize ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Araştırmaların artmasıyla bunlar motor temalara dönüşebilir.

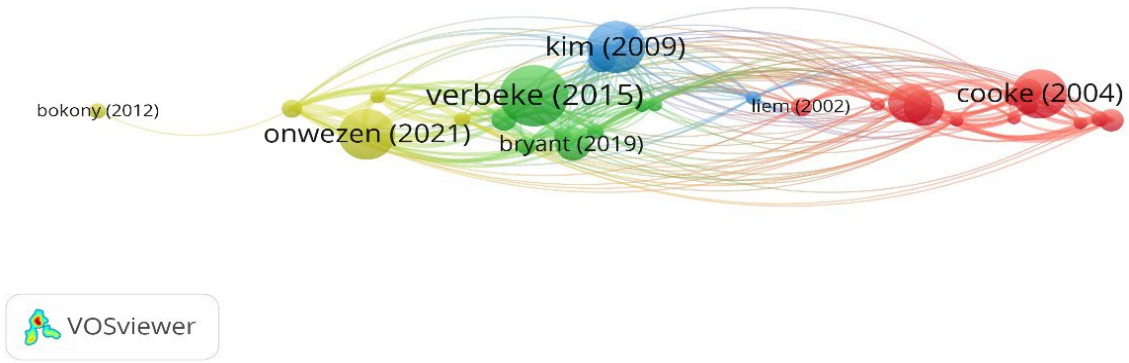
VOSviewer ile dokümanların bibliyografik eşleştirmesini de yapmak mümkündür. Bibliyografik eşleştirme belgeler, kaynaklar, yazarlar, kurumlar ve ülkeler/bölgeler arasında bir benzerlik ilişkisi kurmak için alıntı analizini kullanan bir benzerlik ölçüsüdür. Bibliyografik eşleştirme, iki şey (doküman, kaynak, yazar, ülke/bölge, kurum) bibliyografyalarında ortak üçüncü bir şeye (doküman, kaynak, yazar, ülke/bölge, kurum) atıfta bulunduğunda ortaya çıkmaktadır. Atıf sayısı arttıkça, atıfta bulunulan iki şeyin ortak noktası olduğunda bağlantı gücünün daha yüksek olduğu söylenilebilir. Bu bağlanma iki şeyin konu benzerliğine de işaret etmektedir (Burkut, 2023).

Şekil 21. Gıda Neofobisi Araştırmalarındaki Anahtar Kelimeler ve Yıllara Göre Trend Topikler

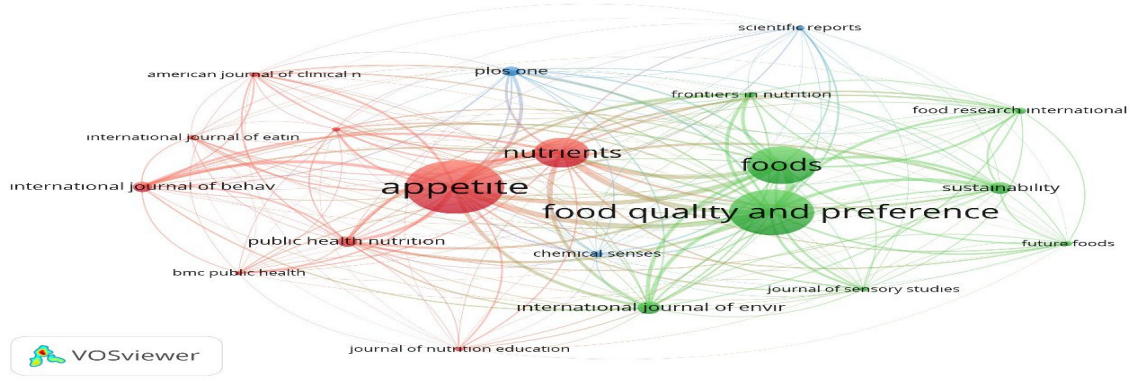
Şekil 21’de yazarlar tarafından yapılan makalelerde sıklıkla kullandıkları anahtar kelimelerin ve yıllara göre trend konular verilmiştir. Şekil incelendiğinde, yazarlar 2016 yılında ebeveyn, koku alma ve diyet alımı anahtar kelimeleri ile ilgili çalışmalar yapılırken, 2017 yılında ise, huy ve otizm anahtar kelimeleri ile çalışmalara ağırlık vermişlerdir. 2018 yılında yazarlar seçici

yeme, sebze ve yeme davranışının kullanıldığı anahtar kelimelerin araştırmalarda sıklıkla kullanılmışlardır. 2019 yılında çocuklar, çocuk ve tat, 2020 yılında neofobi, gıda ve sevme, 2021 yılında ise, ağırlıklı olarak gıda neofobisi, entomofaji ve tüketici kelimelerini kullanıldığı çalışmalar yapılmıştır. 2022 yılında yazarlar genellikle sürdürülebilirlik, yenilebilir böcekler ve yemek seçimi kelimelerini bolca kullanırlarken 2023 yılında ise araştırmalarında tüketici kabulü, davranış ve uyarılma kelimelerine doğru bir evrilmenin söz konusu olduğu görülmektedir.

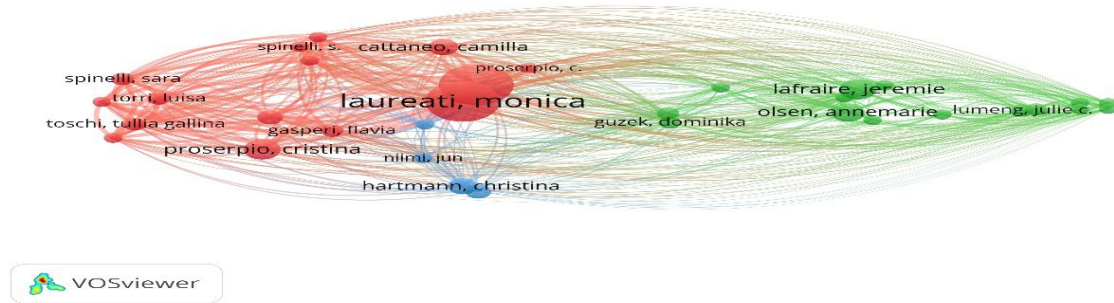
Şekil 22. Gıda Neofobisi Araştırmaların Bibliyografik Eşleştirme ve Makale İlişkilerinin Görselleştirilmiş Ağ Haritası (1-31)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış durumuyla dokümanlar arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritalaması (1-31) Şekil 22’de verilmiştir. 565 makale, en az 100 atıf alan dokümanların sayısı 33 olarak tespit edilmiştir. 33 dokümandan 31 dokümanın görsel ağ haritası elde edilmiştir. 31 doküman, dört küme, 287 bağlantı gücü ve 830 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Birinci küme kırmızı renkte, ikinci küme yeşil renkte, üçüncü küme mavi renkte ve dördüncü küme sarı renkte görülmektedir.

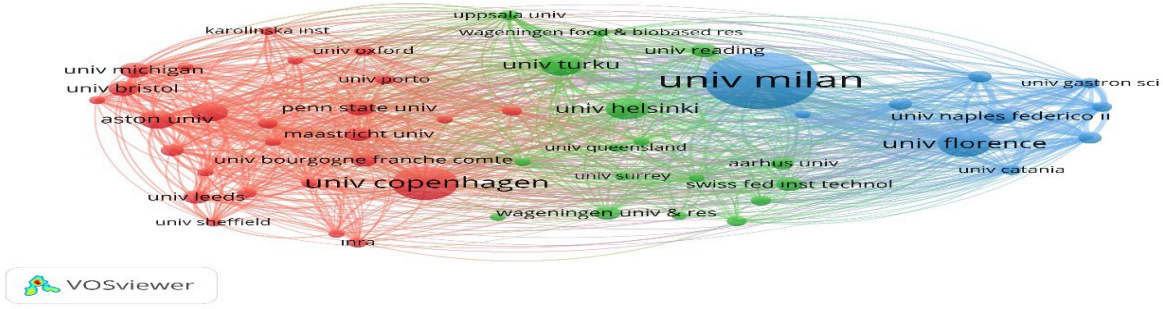
Şekil 23. Gıda Neofobisi Araştırmalarının Bibliyografik Eşleştirme ve Kaynak İlişkilerinin Görselleştirilmiş Ağ Haritası (1-20)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış durumuyla kaynaklar arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritalaması (1-20) Şekil 23’de verilmiştir. 181 kaynak, en az beş doküman ve en az beş atıf kısıtlamasıyla 20 kaynak tespit edilmiştir. 20 kaynağın görsel ağ haritası elde edilmiştir. 20 kaynak, üç küme, 190 bağlantı gücü ve 68595 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Birinci küme kırmızı renkte, ikinci küme yeşil renkte ve üçüncü küme mavi renkte görülmektedir.

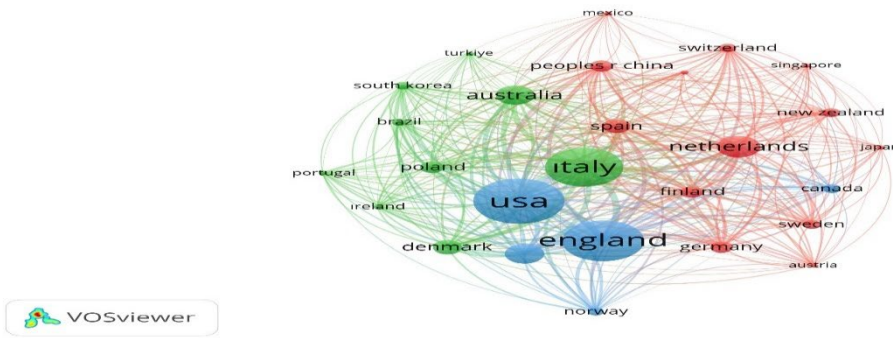
Şekil 24. Gıda Neofobisi Araştırmalarının Bibliyografik Eşleştirme ve Yazar İlişkilerinin Görselleştirilmiş Ağ Haritası (1-34)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış durumuyla yazarlar arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritalaması (1-34) Şekil 24’de verilmiştir. 2082 yazar, en az beş doküman ve en az beş atıf kısıtlamasıyla 34 yazar tespit edilmiştir. 34 yazarın görsel ağ haritası elde edilmiştir. 34 yazar, üç küme, 559 bağlantı gücü ve 75922 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Birinci küme kırmızı renkte, ikinci küme yeşil renkte ve üçüncü küme mavi renkte görülmektedir.

Şekil 25. Gıda Neofobisi Araştırmalarında Bibliyografik Eşleştirme ve Kurum İlişkilerinin Görselleştirilmiş Ağ Haritası (1-53)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış durumuyla kurum arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritalaması (1-53) Şekil 25’de verilmiştir. 795 kurum, en az beş doküman ve en az beş atıf kısıtlamasıyla 53 kurum tespit edilmiştir. 53 kurumun görsel ağ haritası elde edilmiştir. 53 kurum, üç küme, 1377 bağlantı gücü ve 145729 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Birinci küme kırmızı renkte, ikinci küme yeşil renkte ve üçüncü küme mavi renkte görülmektedir.

Şekil 26. Gıda Neofobisi Araştırmaların Bibliyografik Eşleştirme ve Ülke/Bölge İlişkilerinin Görselleştirilmiş Ağ Haritası (1-27)

Web of Science veri tabanındaki makalelerin kısıtlanmış durumuyla ülke/bölge arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini gösteren görselleştirilmiş ağ haritalaması (1-27) Şekil 26’da verilmiştir. 64 ülke/bölge, en az beş doküman ve en az beş atıf kısıtlamasıyla 27 ülke/bölge tespit edilmiştir. 27 ülkenin/bölgenin görsel ağ haritası elde edilmiştir. 27 ülke/bölge, üç küme, 351 bağlantı gücü ve 318987 toplam bağlantı uzunluğu tespit edilmiştir. Birinci küme kırmızı renkte, ikinci küme yeşil renkte ve üçüncü küme mavi renkte görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Gıda neofobisi geçmiş yıllardan günümüze araştırmacılar tarafından çeşitli teoriler ve kuramlar oluşturularak, araştırmacıların çalıştığı önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, gıda neofobisine ile alakalı araştırmaların bibliyometrik analizi sunulmuştur. Bu çalışma vasıtasıyla bu alandaki bilimsel üretimin zaman içindeki gelişimini ve mevcut eğilimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma, gerçekleştirilen literatür taraması neticesinde geçmişten günümüze değin kaleme alınan konuyla ilgili 2002 yılı ile 24 Temmuz 2024 tarihinde elde edilen 565 adet makale analizlere dahil edilmiştir. Veriler Web of Science veri tabanındaki araştırmalardan çekilmiştir. Veriler, VOSviewer ve Biblometriks paket programların yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırma, yirmi üç yılı kapsayan bir bibliyometrik analiz gerçekleştirerek gıda neofobisi literatürüne önemli ölçüde katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bulguları, gıda neofobisi araştırmalarında hangi çalışmaların ve akademisyenlerin öne çıktığını, konunun hangi alanlarda ele alındığını, yayınlandıkları ülkeler ve yılları gibi detaylar hakkında ipuçları vermektedir. Konu kapsamında gerçekleştiren arama sonuçlarına göre, en eski yayının 2002 yılında ve en fazla yayının 2021 yılında kaleme alındığı saptanmıştır. Araştırma alanları açısından, “Gıda Bilimi ve Teknolojisi”, “Davranış Çevre Bilimleri”, “Kamu Çevre Mesleki Sağlık” ve “Çevre Bilimleri” gibi akademik çalışmaların bu konuya eğildiğini işaret etmektedir. Pediatri, Çevre Çalışmaları ve Fizyoloji, Çevre Çalışmaları ve Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknoloji araştırmalarının da olması, gıda neofobisinin çok disiplinli doğası olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bu alanlardaki araştırmalar, yüksek etki faktörüne sahip olan Appetite Food Quality and Preference, International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, Public Health Nutrition ve Foods gibi farklı dergilerde yayınlandığı tespit edilmiştir. Konunun farklı disiplinlerdeki araştırmacılar tarafından farklı disiplinlere ait dergilerde yayınlanması konunun önemli ve ayrıca çoklu disiplinleri ilgilendiren bir konu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmalar genellikle Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) ve Social Sciences Citation Index (SSCI)'de taranmaktadır. Çalışmaların genellikle SCI-EXPANDED ve SSCI gibi prestijli ve geniş kitlelerce taranan indekslerde yer alması, gıda neofobisinin akademik görünürlüğünü ve etki düzeyini artırmaktadır. Araştırmaların ilk sırada SCI-EXPANDED’de yer alması, konunun hem beşeri bilimler hem de fen bilimlerinde yoğun olarak incelendiğini göstermektedir. İkinci sırada SSCI’de yer alması ise, gıda neofobisi konusunun

sosyal bilimler perspektifinden incelendiğini işaret etmektedir ve sosyal bilimler literatüründe önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Araştırmalar sonucunda en üretken dergiler *Appetite* ve *Food Quality and Preference*'dir. Gıda neofobisi araştırmalarında en çok kullanılan anahtar kelimeler gıda neofobisi, çocuklar, seçici yeme, sevme, neofobi, gıda, yeme davranışı, çocuk, sebze, sürdürülebilirlik, iğrenme, tüketici, tüketici kabulü, yenilebilir böcek, yemek tercihleri, yeni yemek, yemek seçimi, kabul ve entomoloji olduğu tespit edilmiştir. En fazla yayın yapan ülkeler; Amerika, İngiltere, İtalya, Hollanda, Fransa, Avusturya, Danimarka, İspanya, Polonya, Finlandiya, Almanya, Kanada, Yeni Zelanda ve İsveç'tir. Sonuçlar gıda neofobisi araştırmalarının coğrafi dağılımını ve belirli ülkelerin bu alandaki akademik üretimde ne kadar etkili olduğunu kapsamlı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Amerika'nın gıda neofobisi konusundaki araştırmalarda lider konumunda olması Çuhadar (2024) çalışmasında ki sonuçla uyusmaktadır.

Gıda neofobisi araştırmaları kapsamında ön plana çıkan çalışmalar; Verbeke'nin (2015), Kim ve diğerleri (2009), Onwezen ve diğerleri (2021), Cooke ve diğerleri (2004), Galloway ve diğerleri (2003) ve Galloway ve diğerleri (2005) tarafından gerçekleştirilen yayınlardır. Bu konuda ileriye dönük çalışma gerçekleştirecek olan araştırmalara bu çalışmaları incelemeleri önerilebilir.

Yazar sıralamasını sıklığa göre tanımlayan Lotka Yasası'na göre bu alanda yazarların çoğunluğu (%83.7) düşük ortalama üretkenliğe sahip yalnızca bir makale yazmıştır. Buna göre makalelerin çoğunluğu 2 veya 3 yazar tarafından yazılmıştır. Dolayısıyla, bu konu hakkında bilimsel materyal üretmekten sorumlu entelektüel bir seçkinin varlığını iddia etmek mümkün değildir. Sonuçlar doğrultusunda, gıda neofobisi ile alakalı yapılan araştırmaların Lotka Yasası'na uyum sağlamadığı ve önemli ölçüde saptığı anlaşılmıştır. Lotka yasasına göre ilgili alandaki literatür yetersiz ve daha fazla geliştirmeye ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yüksek düzeyde gıda neofobisi olan bireylerin yeni yiyecekleri deneme olasılığı daha düşüktür (Pliner ve Hobden, 1992). Bu durum önemli sağlık sonuçlarına yol açabilir (Jaeger ve diğerleri, 2017). Gıda neofobisi hem yetişkinlerde hem de çocuklarda belirli yeni yiyecek maddesine tekrar tekrar maruz kalma ve tüketme yoluyla azaltılabilir veya tamamen ortadan kalkabilir (Pliner, 1993; Hursti ve Sjöden, 1997). Gıda neofobisinin insan davranışları üzerindeki etkisini kapsamlı bir şekilde anlamak için psikoloji, sosyoloji, pazarlama ve turizm gibi disiplinler arası iş birliği teşvik edilmelidir. Bu tür disiplinlerarası yaklaşımlar, gıda neofobisinden kaynaklanan engelleri aşmak için yaratıcı yollar keşfetmeye yardımcı olabilir (Aydın ve Şen Demir, 2024).

Her bilimsel araştırmada olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları ve gelecek çalışmalar için önerileri bulunmaktadır. Araştırmada konuyla ilgili yalnızca Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalardan yararlanılmıştır. Gelecekteki çalışmalarda araştırmacıların farklı veri tabanlarından faydalanması, sonuçlar bakımından literatüre katkı sağlayabilir. Ayrıca yapılan atıfların analizini kapsayan ayrıntılı çalışmaların yapılması da araştırmacılara önerilir. Toplumsal katkı olarak, araştırmadaki sonuçlar akademik çevre açısından önem arz etmesinin yanı sıra başta turizm işletmeleri olmak üzere gıda üreticileri için de önem arz edebilir. Ayrıca bu alanda yapılan çalışmalar, sağlıklı beslenme alışkanlıklarının teşvik edilmesine ve toplum sağlığının iyileştirilmesine katkıda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Ahmed, M., Othman, R., BT. ve Noordin, M., F., B. (2023). Trends in Open Science: A Bibliometric Analysis of Research Topics, Citations, Journals, and Productive Entities. *Journal of Information Systems and Digital Technologies*, 5(2), 170-193.

Al, U. (2008). Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Al, U. ve Soydal, İ. (2012). Dergi Kendine Atfının Etkisi: Energy Education Science and Technology Örneği, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 699-714.

Al, U., ve Tonta, Y. (2004). Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar, *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.

Andres, A. (2009). *Measuring Academic Research: How to Undertake A Bibliometric Study*, Elsevier: Amsterdam, The Netherlands.

Aqueveque, C. (2015). Intention to Try Unfamiliar Food: The Role of Level and Type of Unfamiliarity, Food Neophobia, and Ethnocentrism. *Journal of Food Products Marketing*, 21(3), 244-254.

Arıcı, S. ve Pelit, E. (2021). İletişim Temalı Turist Rehberliği Çalışmalarının Biblioshiny Programı ile Bibliyometrik Analizi, *Turist Rehberliği Dergisi*, 4(2), 80-105.

Aria, M. ve Cuccuullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-Tool for Comprehensive Science Mapping Analysis, *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.

Aslancı, S. (2022). Araştırma Sorgulamaya Dayalı Öğrenme: Bibliyometrik Bir Analiz, *Bilimsel Eğitim Araştırmaları*, 6(1), 1-25.

Aydın, G. ve Şen Demir, Ş. (2024). Bibliometric Analysis of Food Neophobia Researches, *Journal of Applied Tourism Research*, 5(1), 40-49.

Barrena, R., ve Sánchez, M. (2013). Neophobia, Personal Consumer Values and Novel Food Acceptance, *Food Quality and Preference*, 27(1), 72-84.

Baytok, A., Boyraz, M. ve Pelit, E. (2019). Turizm İşletmeciliği Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Değerlendirilmesi: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 287-305.

Blissett, J., ve Fogel, A. (2013). Intrinsic and Extrinsic Influences on Children's Acceptance of New Foods. *Physiology and Behavior*, 121, 89-95.

Boyacıoğlu, E., Z. ve Elmas, Ç. (2022). Ekonomi ve Turizm Odaklı Literatür: Bibliyometrik Bir Analiz, *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 133-147.

Bryant, C., Szejda, K., Parekh, N., Deshpande, V., ve Tse, B. (2019). A Survey of Consumer Perceptions of Plant-Based and Clean Meat in the USA, India, and China. *Frontiers. Sustainable. Food Systems*. 3, 11.

Burkut, E. B., (2023). WoS ve Scopus Veri Tabanındaki Yavaş Şehirlerle (Cittaslow) İlgili Yayınların Vosviewer Programıyla Analizi, *BAB Mimarlık ve Tasarım Dergisi*, 4(1), 22-52.

Ceylan, V., ve Akar Şahingöz, S. (2019). Yetişkin Bireylerde Gıda Neofobi Düzeyinin Belirlenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 772-784.

Cooke, L., Carnell, S. ve Wardle, J. (2006). Food Neophobia and Mealtime Food Consumption in 4-5 Year Old Children, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 3(14), 1-6.

Cooke, L., J., Wardle, J., Gibson, E., L., Sapochnik, M., Sheiham, A., ve Lawson, M. (2004). Demographic, Familial and Trait Predictors of Fruit and Vegetable Consumption by Pre-School Children, *Public Health Nutrition*, 7(2), 295-302.

Costa, A., Silva, C. ve Oliveira, A. (2020). Food Neophobia and its Association with Food Preferences and Dietary Intake of Adults, *Nutrition and Dietetics*, 77(5), 542-549.

Çuhadar, M. , Ongun, U., ve Topsakal, Y. (2022). Kültürel Miras ve Dijitalleşme Konusunda Yayınlanmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4), 3418-3443.

Çuhadar, Y. (2024). Gıda Neofobisi ile İlgili Akademik Yayınların Vosviewer ile Bibliyometrik Analizi, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 21(1), 116-132.

Demattè, M. L., Endrizzi, I., ve Gasperi, F. (2014). Food Neophobia and its Relation with Olfaction, *Frontiers in Psychology*, 5, 127.

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to Conduct a Bibliometric Analysis: An Overview and Guidelines, *Journal of Business Research*, 133, 285-296.

Dovey, T. M., Staples, P. A., Gibson, E. L., ve Halford, J. C. (2008). Food Neophobia and 'Picky/Fussy' eating in Children: A Review, *Appetite*, 50(2-3), 181-193.

Fang, Y., Yin, J., ve Wu, B. (2018). Climate Change and Tourism: A Scientometric Analysis Using Citespace, *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1), 108-126.

Finistrella, V., Gianni, N., Fintini, D., Menghini, D., Amendola, S., Donini, L. M., ve Manco, M. (2024). Neophobia, Sensory Experience and Child's Schemata Contribute to Food Choices, Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity, 29(1), 25.

Gaberli, Ü. (2023). Tourism Growth: A Bibliometric Analysis from the Web of Science (WoS) Database, *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2023(1), 28-39.

Galloway, A., T., Fiorito, L., Lee, Y., ve Birch, L., L., (2005). Parental Pressure, Dietary Patterns, and Weight Status among Girls Who Are "Picky Eaters", *Journal of the American Dietetic Association*, 105(4), 541-548.

Galloway, A., T., Lee, Y., ve Birch, L., L. (2003). Predictors and Consequences of Food Neophobia and Pickiness in Young Girls, *Journal of American Dietetic Association*, 103(6), 692-698.

Giordano, S., Clodoveo, M. L., De Gennaro, B., ve Corbo, F. (2018). Factors Determining Neophobia and Neophilia with Regard to New Technologies Applied to The Food Sector: A Systematic Review, *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 11, 1-19.

Goodman, D., ve Deis, L. (2005). Web of Science (2004 Version) and Scopus, *The Charleston Advisor*, 6(3), 5-21.

Güler, G. (2023). A Bibliometric Analysis of Power Analysis Studies, *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 14(3), 235-248.

Hartmann, C., Shi, J., Giusto, A., ve Siegrist, M. (2015). The Psychology of Eating Insects: A Cross-Cultural Comparison Between Germany and China, *Food Quality and Preference*, 44, 148-156.

Hazley, D., McCarthy, S., N., Stack, M., Walton, J., McNulty, B., A., Flynn, A., ve Kearney, J., M. (2022). Food Neophobia and its Relationship with Dietary Variety and Quality in Irish Adults: Findings from a National Cross-Sectional Study, *Appetite*, 169, 105859.

Hursti, U., K., K., ve Sjöden, P., O. (1997). Food and General Neophobia and Their Relationship With Self Reported Food Choice: Familial Resemblance in Swedish Families With Children of Ages 7-17 Years. *Appetite*: 29, 89-103.

Jaeger, S., R., Rasmussen, M., A., ve Prescott, J. (2017). Relationships Between Food Neophobia and Food Intake and Preferences: Findings From a Sample of New Zealand Adults, *Appetite*, 116, 410-422.

Jensen, N. H., ve Lieberoth, A. (2019). We Will Eat Disgusting Foods Together–Evidence of the Normative Basis of Western Entomophagy-Disgust from an Insect Tasting, *Food Quality and Preference*, 72, 109-115.

Karağaç, Y., ve Bellikci-Koyu, E. (2023). A Narrative Review on Food Neophobia Throughout the Lifespan: Relationships with Dietary Behaviours and Interventions to Reduce It, *British Journal of Nutrition*, 130(5), 793-826.

Kim, Y., G., Eves, A., ve Scarles, C. (2009). Building a Model of Local Food Consumption on Trips and Holidays: A Grounded Theory Approach, *International Journal of Hospitality Management*, 28, 423-431.

Kim, Y., G., Suh, B., W., ve Eves, A. (2010). The Relationships Between Food-Related Personality Traits, Satisfaction, and Loyalty among Visitors Attending Food Events and Festivals, *International Journal of Hospitality Management* 29, 216-226.

Knaapila, A., Tuorila, H., Silventoinen, K., Keskitalo, K., Kallela, M., Wessman, M., Peltonen, L., Cherkas, L. F., Spector, T. D. ve Perola, M. (2007). Food Neophobia Shows Heritable Variation in Humans, *Physiology and Behavior*, 91(5), 573–578.

La Barbera, F., Verneau, F., Amato, M., ve Grunert, K. (2018). Understanding Westerners' Disgust for the Eating of Insects: The Role of Food Neophobia and Implicit Associations, *Food Quality and Preference*, 64, 120-125.

Laureati, M., Bergamaschi, V., ve Pagliarini, E., (2015). Assessing Childhood Food Neophobia: Validation of a Scale in Italian Primary School Children, *Food Quality and Preference*, 40, 8-15.

Laureatia, M., Spinellib, S., Monteleoneb, E., Dinnellab, C., Prescottb, J., Cattaneoa, C., Proserpioa, C., De Toffolib, A., Gasperid, F., Endrizzid, I., Torrie, L., Peparaiof, M., Arenag, E., Bonelloh, F., Condellii, N., Di Monacoj, R., Gattik, E., Piasentierl, E., Tesinim, F., ve Pagliarini, E. (2018). Associations Between Food Neophobia and Responsiveness to “Warning” Chemosensory Sensations in Food Products in a Large Population Sample, *Food Quality and Preference*, 68, 113-124.

Lobos, P., ve Januszewicz, A. (2019). Food Neophobia in Children, *Pediatric Endocrinology Diabetes and Metabolism*, 25(3), 150-154.

Lotka, A., J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity, *Journal of the Washington Academy of Sciences*, 16(12), 317-323.

Matorevhu, A. (2024). Bibliometrics: Application Opportunities and Limitations, *Bibliometrics-An Essential Methodological Tool for Research Projects*, (Ed., Oliveira, O), 1-17.

Merigo, J., M., ve Yang, J., B. (2017). Accounting Research: A Bibliometric Analysis, *Australian Accounting Review*, 27(1), 71-100.

Moral Munoz, J., A., Herrera Viedma, E., Santisteban Espejo, A., ve Cobo, M., J. (2020). Software Tools for Conducting Bibliometric Analysis in Science: An Up to Date Review, *El Profesional De La Informacion*, 29(1), 1-20.

Mukherjee, D., Lim, W., M., Kumar, S., ve Donthu, N. (2022). Guidelines For Advancing Theory And Practice Through Bibliometric Research, *Journal of Business Research*, 148, 101-115.

Ongun, U. (2023). Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma Yayınlarının Vosviewer İle Bibliyometrik Analizi, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6 (2), 79-97.

Onurlu, Ö., ve Şener Aslay, E. (2022). Gıda Neofobisi ve Fonksiyonel Gıdaları Kullanma İsteği, *Hakkari Review*, 6(1), 14-26.

Onwezen, M., C., Bouwman, E., P., Reinders, M., J., ve Dagevos, H. (2021). A Systematic Review on Consumer Acceptance of Alternative Proteins: Pulses, Algae, Insects, Plant-Based Meat Alternatives, and Cultured Meat, *Appetite*, 159, 105058.

Özkan, Ö. (2023). Denetimde Rotasyon Çalışmalarının R Programı ile Bibliyometrik Analizi, (ss. 99-120). (Ed. Karyağdı, N., G.), *Denetimde Yeni Trendler Teori ve Uygulamalar 2*, Özgür Yayınları, Gaziantep.

Perianes-Rodriguez, A., Waltman, L., ve Van Eck, N., J. (2016). Constructing Bibliometric Networks: A Comparison Between Full and Fractional Counting, *Journal Of Informetrics*, 10(4), 1178-1195.

Perry, R. A., Mallan, K. M., Koo, J., Mauch, C. E., Daniels, L. A., ve Magarey, A. M., (2015). Food Neophobia and Its Association With Diet Quality and Weight in Children Aged 24

Months: A Cross Sectional Study, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(13), 1-8.

Pliner, P. ve Hobden, K. (1992). Development of a Scale to Measure the Trait of Food Neophobia in Humans, *Appetite*, 19(2), 105- 120.

Pliner, P., Pelchat, M., ve Grabski, M. (1993). Reduction of Neophobia in Humans by Exposure to Novel Foods, *Appetite*, 20(2), 11-23.

Rabadán, A., ve Bernabéu, R. (2021). A Systematic Review of Studies Using the Food Neophobia Scale: Conclusions From Thirty Years of Studies, *Food Quality and Preference*, 93, 104241.

Sarin, H., V., Taba, N., Fischer, K., Esko, T., Kanerva, N., Moilanen, L., Saltevo, J., Joensuu, A., Borodulin, K., Männistö, S., Kristiansson, K. ve Perola, M. (2019). Food Neophobia Associates with Poorer Dietary Quality, Metabolic Risk Factors and Increased Disease Outcome Risk in Population-Based Cohorts in a Metabolomics Study, *The American Journal of Clinical Nutrition*, 110, 233-245.

Seçilmiş, C., ve Sarı, Y. (2023). Kırsal Turizme İlişkin Araştırma Eğilimleri Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz, *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 7(2), 322-340.

Siddiqui, S. A., Zannou, O., Karim, I., Kasmia, Awad, N. M., Gołaszewski, J., Heinz, V., ve Smetana, S. (2022). Avoiding Food Neophobia and Increasing Consumer Acceptance of New Food Trends-A Decade of Research, *Sustainability*, 14(16), 10391.

Telfer, D.J., ve Wall, G. (2000). Strengthening Backward Economic Linkages: Local Food Purchasing by Three Indonesian Hotels, *Tourism Geographies* 2 (4), 421-447.

Tuorila, H., Lahteenmaki, L., Pohjalainen, L., ve Lotti, L., (2001). Food Neophobia Among The Finns and Related Responses to Familiar and Unfamiliar Foods, *Food Quality and Preference*, 12, 29-37.

Tuorila, H., ve Hartmann, C. (2020). Consumer Responses to Novel and Unfamiliar Foods, *Current Opinion in Food Science*, 33, 1-8.

Tuorila, H., ve Mustonen, S. (2010). Reluctant Trying of an Unfamiliar Food Induces Negative Affection for the Food, *Appetite*, 54(2), 418-421.

Türker, N., ve Akmanoğlu, E. (2022). Yeni Yiyecek Fobisi ve Gastronomi Turizminin Gelişmesine Etkisi: Kalitatif Bir Çalışma, *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 6(1), 177-198.

Van Eck N. J. ve Waltman L. (2010). Software Survey: Vosviewer, A Computer Program For Bibliometric Mapping, *Scientometrics*, 84(2), 523-538.

Verbeke, W. (2015). Profiling Consumers Who Are Ready to Adopt Insects as a Meat Substitute in a Western Society, *Food Quality and Preference*, 39, 147-155.

White, K. P., Al-Shawaf, L., Lewis, D. M., ve Wehbe, Y., S. (2023). Food Neophobia and Disgust, but not Hunger, Predict Willingness to Eat Insect Protein, Personality and Individual Differences, 202, 111944.

Yang, C., ve Xiu, Q. (2023). A Bibliometric Review of Education for Sustainable Development, 1992-2022, *Sustainability*, 15, 10823.

Yay, Ö., Güneri, B. ve Atabay, E. (2022). Türkiye'nin Turistik Tanıtımında Kullanılan Politika ve Stratejilerin İncelenmesi, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(Ek.2), 115-132.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 12. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yılmaz, G., ve Şahin Yılmaz, A. (2023). Şarap Turizmi Araştırmalarına Bütüncül Bir Bakış: Ağ Analizi ile Haritalandırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(2), 1621-1640.

Yusop, F. D., Ghaffar, F., A., Danaee, M., Firdaus, A., Hamzaid, N., A., Hassan, Z., F., A., Senom, F., Ebrahim, N. A., Bonn, B. Y., ve Chen, M., Y. (2020). Two Decades of Research on Early Career Faculties (ECFs): A Bibliometric Analysis of Trends Across Regions Pertanika, *Journal of Social Sciences and Humanities (JSSH)*, 28(1), 325-342.

Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization, *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.